

Primorski dnevnik

Postnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 150 lir

Leto XXXI. Št. 85 (9087)

TRST, nedelja, 13. aprila 1975

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdoba« v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.

Pred svečanim odprtjem Rižarne

V četrtek, 24. aprila, na predvečer vsedržavnega praznika vstaje in v okviru osrednje proslave 30. obletnice osvoboditve, bo predsednik republike Giovanni Leone prišel v Trst, da uradno odpre Rižarno.

Ob svečanem odprtju Rižarne, ki je bila renovirana po načrtu arh. Romana Boica tako, da se čimbolj ohrani v prvotnem stanju njen zgodovinski del, bo izročen svojemu namenu tudi zgodovinski muzej z dokumentarnimi fotografijami, gradivom o Rižarni, nacističnem nasilju in koncentracijskih taboriščih. V Rižarni bo najbolj primeren kraj in idealno okolje za tak muzej, za pričevanja o trpljenju in žrtvovanju padlih za svobodo ter žrtv razsisa, kajti Rižarna je sestavni del, zadnji člen dolge verige fašističnega in nacističnega terorja. Razstavni prostor je že urejen, toda police in omare so še prazne, čeprav nas od svečanosti loči komaj deset dni. Zaradi nezamisljivega zavlačevanja in malomarnosti se ni pravčasno začelo z zbiranjem in selekcijo potrebnega gradiva. Zato bo zdaj potrebno mizlično delo, da bo do 24. aprila prišlo, pravi vsaj zametek muzeja, ki se bo moral izpolnjevati in dopolnjevati brez zavlačevanja, ovir ali neutemeljenih opravil.

Rižarna je bila proglašena za nacionalni spomenik z dekretom predsednika republike Sargentia leta 1965. Leta 1967 je požar uničil (ne zgodovinski) del zgradbe. Dne 24. aprila 1972 je bil ob navzočnosti ministra Donat Cattina položen temeljni kamen za ureditev Rižarne.

Vsa demokratična javnost, zlasti pa svoji padli v Rižarni in v drugih koncentracijskih taboriščih, bivši bori, aktivisti in domoljubi, Slovenci in Italijani, z zadoščenjem sprejemajo vest, da se bo svečane otvoritve Rižarne udeležil predsednik republike in s tem počastil spomin vseh žrtv koncentracijskih taborišč. Predsednikova prisotnost bo dala posebno obeležje in poudarek svečanosti v Rižarni, ki ni samo nacionalni spomenik, ampak ima po svoji zgodovini in vsebini, mednarodni značaj ter pomen. Rižarna ni spomenik samo odporščitva, ampak ostrega, krvavega in neizprosnega osvobodilnega boja Slovencev, Italijanov in Hrvatov v teh naših krajih od Furlanije, do Istre in Reke, ki jih je nacistični okupator imenoval »Adriatisches Küstenland« in jih hotel priključiti tretjemu rajhu. V teh krajih je skupno s svojimi kolaboracionisti besnel, požgal in moril do zadnjega dne, o čemer pričajo Rižarna, požgane vasi, dolgi seznam padlih na bojiščih in v koncentracijskih taboriščih. Med temi je vse polno imen slovenskih fantov in deklet, žena, mož in otrok, tudi iz krajev, ki spadajo v meje Italije in ki so prispevali svoj delež, da se je italijanska republika porodila iz anti-fašističnega ter osvobodilnega boja.

Na veliki svečanosti v Rižarni, v četrtek, 24. aprila, bomo lahko ugotovili, v kolikšni meri in kako znajo to zgodovinsko dejstvo upoštevati ter ceniti na najvišjem mestu.

Da je bil na svečano odprtje Rižarne povabljen predsednik republike, je tržaški župan povedal javnosti že lansko leto. Zal, pa je zdaj prišlo sporočilo nenadoma. V tako kratkem roku ni mogoče organizirati velike udeležbe iz raznih krajev Italije, Slovenije in Hrvaške, od koder bi zelo radi padli bivši interniranci, svoji padli v taboriščih in v Rižarni, bivši bori, pa tudi mladina, ki kaže vedno večje zanimanje za Rižarno in sploh za zgodovino osvobodilnega boja. Zato nam ta »magica«, kot prejšnje zavlačevanje, ne more biti všeč.

PET LET PO STRMOGLAVLJENJU ZAKONITE VLADE PRINCA SIHANUKA

Vsi ameriški državljani zapustili Kambodžo Kolaboracionist Boret sestavil začasno vlado

Nova kamboška vlada, v kateri je peščica starih izdajalcev, obsojena na skorajšnji propad - ZDA ponudile Sihanuku, da prevzame oblast

PHNOM PENH, 12. Iz kambodškega glavnega mesta so danes zjutraj odšli vsi tuji državljani in peščica najbolj kompromitiranih kolaboracionistov. Ameriško veleposlanstvo je organiziralo odhod ter se poslužilo večjega števila helikopterjev, ker je z letališča Poentong nemogoče vzleteti ali pristati, zaradi toče partizanskih raket. Med zadnjimi je odšel tudi ameriški veleposlanik Dean. Vsa operacija se je zaključila približno ob 10. uri ter so jo izvedli pod nadzorstvom 348 ameriških marincev, ki so prišli z ameriške letalonosilke »Okinawa«, ki pluje v Tajskem zalivu. Pot med Phnom Penhom in ameriškim

oporiščem Utapao na Tajskem so helikopterji opravili pod nadzorstvom ameriških reaktivcev. Ob 10. uri so na ameriškem veleposlanstvu sneli ameriško zastavo. Z odhodom Američanov iz Phnom Penha se je zaključila 5-letna okupacija, odkar so namreč z vojaškim državnim udarom odstavili zakonitega državnega glavarja Narodoma Sihanuka. Slednji je danes povedal časniki karju francoske tiskovne agencije AFP v Pekingu, da ga je ameriška vlada v petek uradno povabila, naj se vrne v Phnom Penh in prevzame oblast. Sihanuk je povabil zavrniti ter dodal, da je kot zakoniti kambodški državni glavar podelil vso oblast

kraljevski vladi nacionalne enotnosti.

Istočasno z odhodom Američanov so prekinili tudi letalski most, s katerim so dobavljali kambodškemu glavnemu mestu hrano in orožje. Ameriško zunanje ministrstvo je sicer sporočilo, da gre za začasno prekinitve, popolnoma jasno pa je, da se je interes ZDA za Kambodžo izčrpal in da si torej ta država ne more privoščiti nobene pomoči več. Z Američani je odšel tudi začasni kambodški predsednik Khoy.

Tako je v skladu s kambodško ustavo postal državni glavar predsednik vlade Long Boret, ki je poleg že pobelega generala Lon Nola, bil eden največjih kolaboracioni-

stov. Long Boret je položaj takoj izkoristil v svojo korist ter ustanovil tako imenovano »revolucionarno vlado«, v kateri je cela vrsta izdajalcev, ki jim ni uspelo oditi z Američani. Prvi ukrep nove vlade je bila uvedba obsednega stanja. Poleg tega so takoj uklinili dejavnost vseh političnih strank ter zasedanja obeh zbornic parlamenta za rok treh mesecev. Long Boret je pozval vse državljane, naj sodelujejo z vlado in vojsko v borbi proti sovražnikom republike. Tudi ta zadnji poskus kambodških reakcionarjev je obsojen na propad, kot je bila vlada Lon Nola in pobelega Khoya. Kot kaže je sedaj res le vprašanje ur ali dni in v Kambodži bodo ponovno postavili zakonito oblast, ki so jo strmo glasil pred petimi leti pod pritiskom Američanov.

Sihanuk o borbi kamboškega ljudstva

PEKING, 12. — Jugoslovanski veleposlanik v Pekingu Milojko Drulović je obiskal kambodškega državnega glavarja, princa Sihanuka in mu posredoval ustno sporočilo jugoslovanskega predsednika Tita. V Titovi poslanici se izraža podpora osvobodilnemu boju kambodškega naroda in kraljevske vladi narodne enotnosti. Princ Sihanuk je v razgovoru z veleposlanikom Drulovićem izjavil, da Titova poslanica prihaja v zgodovinskem trenutku, ko kambodški narod vodi odločilno bitko za osvoboditev države. Šef kambodške države je dejal, da mu je Titova poslanica še bolj pri srcu, ker prihaja od državnika, ki je brez pridržkov podpiral kambodško osvobodilno boj začenši z govorom na Reki maja 1970, kmalu po prevratu v Phnom Penhu. Tito in Jugoslavija, je nadaljeval Sihanuk, sta podpirala kambodški boj za neodvisnost v konstitucijski in pokazala vse razumevanje za odločnost kambodškega naroda v njegovi borbi. Drago mi je, je tudi povedal Sihanuk jugoslovanskemu veleposlaniku, ker poslanica prihaja od človeka, ki ima v svetu ogromen prestiž kot politik in državnik. Šef kambodške države je prosil veleposlanika Drulovića, naj posreduje njegove pozdrave predsedniku Titu.

dlaga je dalj časa vsej državi in ostalim političnim silam perspektivo, ki utegne edina zagotoviti napredek brez oklevanja in negotovosti. To je perspektiva demokratičnega »preobrata«, perspektiva »zgodovinskega kompromisa«. »Ta ugotovitev — je dejal Berlinguer — ki jo je potrdil nedavni 14. kongres je še vedno osnovna perspektiva za »atero se bomo borili za bodočnost države«.

V nadaljevanju svojega govora je Berlinguer opozoril komuniste, da se ni gotovo, da se bodo bodoče volitve zaključile pozitivno. Pozitiven uspeh bi bil le, če bi prišlo do splošnega premika na levo vsega volilnega telesa, kar

Televizijske oddaje v slovenščini pridobitev za našo narodnostno skupnost

RIM, 12. — Zakon o reformi radia in televizije, ki so ga včeraj dokončno odobrili v senatu, pomeni pridobitev za slovensko narodnostno skupnost, saj je bila s tem sprejeta zahteva po ustanovitvi televizijskih oddaj v slovenščini. Za predlog slovenskega komunističnega poslanca škrla, ki je zahteval, naj se uvedejo televizijske in radijske oddaje tudi v francoski in italijanski narodnostni skupnosti v Dolini Aoste, so glasovali vsi poslanci ustavnega loka. K temu je treba dodati dejstvo, da je bil o dobren tudi popravek nemškega poslanca Riza (SVP) o uvedbi radijskih in televizijskih oddaj v latinščini v boscenski pokrajini.

Omenimo naj še, da je bil zavržen provokatorski spreminjalni predlog, ki so ga predložili vsi poslanci fašistične stranke MSI-DN. S svojim šovinističnim predlogom so fašisti hoteli izključiti vidensko pokrajino iz števila fistic, ki bodo imele televizijske oddaje v slovenščini.

Proti koncu svojega govora je Berlinguer kritiziral način s katerim demokristjani vodijo volilno kampanjo. Po njegovem mnenju se KD skuša izogniti načelnim vprašanjem ter zvoditi to kampanjo na čisto naravno ravnanje pod pretežno dogovorko, ki z italijansko politično stvarnostjo nimajo nobenega opravka (Portugalska itd.). Na koncu svojega govora je še pozval stranko, naj bo zelo budna glede radiotelevizijskega poročanja. V tej zvezi je dejal, da bodo komunisti nastopali tudi na parlamentarni ravni.

darska in politična kriza ZDA. V nadaljevanju svojega govora je Berlinguer posvetil pozornost notranjim problemom. Ostro je kritiziral med drugim ministra Colomba, ki je pred nekaj dnevi izjavil, da je že mimo najtežja faza sedanje krize in da naj bi prišlo v kratkem do ponovnega vstopa. Berlinguer je dejal, da ti ljudje trdijo nekaj takega v trenutku, ko je že 500.000 delavcev v integracijski blaginji, a istočasno so že več mesecev blokirane nove za poselitve, posebno na področju najnovejših delovnih sil. To se dogaja v trenutku, ko vedno bolj raste draginja, ki prizadeva najbolj revne sloje italijanske družbe. Po Berlinguerjevemu mnenju je treba odločno obožiti za ta dogajanja prav vladne in demokristjanske kroge ter organizirati demokratične protestne akcije delavskih množic.

Del svojega govora je Berlinguer posvetil tudi vprašanju javne varnosti. Priznal je, da je to vprašanje zelo pereče spriču vseh dogajanj na tem področju, toda zanikal je, da bi imela Krščanska demokracija nekašno politično in moralno opravilo, da bi izkoristila to vprašanje za svojega volilnega konjika. Za to kar se dogaja v Italiji danes, je dejal Berlinguer, je odgovorna Krščanska demokracija, odgovorne so vlade, ki so v teh letih vodile splošno politiko na tem področju. Zato je treba izključiti, da bi lahko KD vodila na tej podlagi svojo volilno kampanjo.

V nadaljevanju svojega govora je Berlinguer priznal, da je splošni politični okvir v Italiji precej negotov. Negotovosti se pojavljajo skoraj v vseh strankah in tudi demokristjanski srečanje v Sorrentu se ni izognilo tem težavam. Komunistični predstavnik pa je o določno poudaril, da samo KPI pre-

miteja in centralne kontrolne komisije. Komunistični leader meni, da mora stranka prepričati svoje sile v tem boju, ker pozitivni rezultat volitev še ni zagotovljen. Pozitiven rezultat pa bi bil le, če bi bile desničarske sile potisnjene ob stran, če bi KD izgubila nekaj svojega vpliva in če bi napredovala KPI po polni uveljavljanja »zgodovinskega kompromisa«.

Sinoči je bila na sedežu desno - nabrežinskega občinskega sveta dokončno ustanovljena kraška gorska skupnost, v kateri se je ustvarila koalicijska združba in komunistov, ki je izvolila za predsednika predstavnika republike občine socialisti Pavla Coljo. V kratki programski izjavi je predsednik dejal, da nova skupnost povezuje Slovence tržaške in goriske pokrajine, da bo v njej uvedena poslednja dvojezičnost in napovedal v kratkem razpravo o statutu ter o kraških rezervatih.

NA SEJI CENTRALNEGA KOMITEJA IN KONTROLNE KOMISIJE KPI

Berlinguer zahteva korenito preosnovno italijanske družbe

Oster napad na demokristjansko politiko in na izjave ministra E. Colomba - Aktualnost »zgodovinskega kompromisa«

RIM, 12. — Italijansko politično življenje postaja vedno bolj razgiban. Deloma gre pripisati to bolj zavzeto vzdušje hudi krizi, ki jo italijanska družba preživlja danes na gospodarskem, političnem in družbenem področju, deloma pa tudi rastoči zavzetosti političnih strank v zvezi s prihodnjimi delitvami in upravnimi volitvami. V prejšnjih dneh je zasedala centralni komite KPI, ki je začel okvirne smernice delovanja stranke in prihodnjih dnevi in o tem smo že poročali. Sedaj pa so v ospredju komunisti, ki so se prav tako zbrali na sešnanju centralnega komiteja in centralne kontrolne komisije. Na srečanju je bilo podano splošno poročilo, včeraj pa je spregovoril sekretar stranke Berlinguer. Njegov govor je bil posredovan tisku šele danes.

Govor komunističnega predstavnika je pomemben, ker sovpada s pomembnimi premiki v italijanski družbi. Postavlja se vprašanje, kakšno vlogo lahko odigra v italijanski družbi KPI, v kakšni meri lahko KD dopusti izvajanje te vloge, potem ko je monopolizirala italijansko politično življenje celih trideset let, kakšno vlogo naj odigra v tem okviru druge stranke, kot na primer socialisti, ki predstavljajo pomembno politično silo v italijanskem političnem življenju. Vse to so vprašanja, ki se jih je Berlinguer dotaknil v svojem govoru, jih skušal razčleniti ter podati o njih presojo, ki naj bi bila čimbolj stvarna.

V naslednjem nam navedemo bistvene točke Berlinguerjevega govora. Predvsem je sekretar KPI poudaril, da je splošno politično vzdušje na mednarodni ravni precej negotovo, da pa določene italijanske politične sile skušajo izkoristiti te dogodke v svojo korist. Poudaril pa je posebno, da je za sedanje stanje na mednarodni ravni značilna globoka gospo-

DANES

Pet let po strmo glavljenju zakonite kambodške vlade princa Sihanuka, so zadnji ameriški državljani zapustili Kambodžo, kar je zanesljivo znamenje, da je popolna zmaga in osvoboditev Phnom Penha s strani partizanov, pred vrati. Z Američani je odstopala peščica kolaboracionistov, ki se je v zadnjih letih kompromitirala z ameriškim okupatorjem. V Phnom Penhu pa je ostal dosednji predsednik vlade Long Boret, ki je takoj izkoristil prilichnost in sestavil svojo vlado, ki je prepovedala dejavnost političnih strank in pozvala ljudstvo na boj proti komunizmu. Tudi ta vlada ne bo imela, spriču razvoja dogodkov v Kambodži, dolgega življenja.

Italijansko politično življenje prehaja vedno bolj zavzeto v predvolilno vzdušje. Temu se ni mogel izogniti niti sekretar KPI Berlinguer, ki je predvčerajšnjim govoril na seji centralnega ko-

ODHOD IZLETNIKOV V GRČIJO

Včeraj popoldne so v vzdušju splošnega navdušenja odstopali iz Trsta na Reko, kjer se bodo vkrkali na ladjo »Istra«, izletniki, ki se udeležujejo izleta Primorskega dnevnika v Grčijo

OBISK ZUNANJEGA MINISTRA MINICA V KAIRU

EGIPT ZAGOVARJA PRISOTNOST SFRJ NA ŽENEVSKI KONFERENCI

Položaj na Bliznjem vzhodu v ospredju jugoslovansko-egiptovskih pogovorov

KAIRO, 12. — Dopoldne so se začeli jugoslovansko - egiptovski pogovori pod vodstvom zunanjih ministrov Minica in Fahmija. Po triinpolurnih pogovorih se je izmenjava mnenj nadaljevala na delovnem kosilu in nato še popoldne. Tanjug je iz krogov egiptovske delegacije zvedel, da Egipt želi, da se ženevska konferenca o Bliznjem vzhodu razširi z udeležbo nevtrčnih držav, in vztraja pri tem, da bi bila Jugoslavija vsekakor ena od udeležnic.

Pogovori doli nov prispevek k njegovemu napredku in razširitvi. Egiptovski predsednik Anvar El Sadat bo, kot napovedujejo, jutri dopoldne sprejel šefa jugoslovanske diplomacije, ki mu prinaša odgovor predsednika Tita na njegovo poslanico.

Predsednik Srbije o odnosih z Bolgarijo

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 12. — Visoki srbski funkcionarji na čelu s predsednikom predsedstva Dragoslavom Markovićem in predsednikom skupščine Zivanom Vasiljevičem so bili te dni »na potovanju v notranjosti Srbije. Med drugim so oiskali tudi Dimitrograd na jugoslovansko-bolgarski meji. V razgovoru s politično-gospodarskim aktivom te občine so razpravljali o krajevni problematiki in med drugim tudi o možnostih obmejnega sodelovanja s sosednjo Bolgarijo. V tem okviru je predsednik predsedstva Srbije Dragomir Marković spregovoril tudi o jugoslovansko-bolgarskih odnosih in med drugim dejal:

»Nedvomno so interesi naše države, in smatramo, da so to interesi Bolgarije, da se odnosi med našima državama stalno razvijajo — ekonomski, kulturni in drugi. Menimo, da je treba vztrajati na ta način ne glede na dejstva, da se zlasti v zadnjem času naši odnosi odvijajo pod pritiskom določenih okoliščin in faktorjev, priznanih v bolgarski zunanji politiki in njenem odnosu do Jugoslavije, ki negativno vplivajo na celokupnost teh odnosov in njihov prihodnji razvoj«.

»Mi, razume se, v svoji zunanji politiki ne bomo nikoli proti nobeni državi. Torej tudi proti Bolgariji, pogovori razvijanja odnosov s predhodnim, splošnim reševanjem morebitnih spornih vprašanj ali s predhodno popolno odpravo določenih nesoglasij. Tega ne delamo niti danes,« je naglasil Marković.

»Toda naše dosledno načelno stališče — je nadaljeval predsednik predsedstva Srbije — se bistveno razlikuje od bolgarskega, ki pravi: pustimo ob strani tisto, kar nas razdvaja in kjer se razlikujemo — razvijamo odnose tam, kjer se strinjamo. To sta dve različni stališči. Pustiti ob strani tisto, pri čemer nismo soglasni, pomeni priznati zakonitost nesprejemljivih stališč. To pomeni strinjati se s prisotnostjo nacionalistične in šovinistične politike Bolgarije v odnosu do Makedonije, do makedonskega naroda, v odnosu do Jugoslavije v celoti. Pri tem, razume se, ne postavljamo predpogoja za naše odnose. Toda v tem pogledu morajo biti naša stališča jasna. Mi jih bomo ponavljali in ne bomo dovolili legalizacije nesprejemljivih elementov v naših odnosih in ne bomo molče šli preko njih«.

Dragoslav Marković je nato ogorčil, da je jugoslovansko stališče torej načelne narave v odnosu do vseh soseščnih in vseh drugih držav in da to ne pomeni in ne izključuje nobene možnosti, niti možnosti ameriške vojaške intervencije.

Toda po Markovićevih besedah obstoj elementov v odnosih, ki so za Jugoslavijo nesprejemljivi, objektivno mora biti omejevalni dejavnik jugoslovansko-bolgarskih odnosov. Marković je tudi izrazil mnenje, da bi bili odnosi lahko doleč bolj razviti, če ne bi bilo obremenjenosti in pritiska okoliščin, o katerih je govoril.

Ob koncu posega v razpravo na politično-gospodarskem aktivu občine Dimitrograd je predsednik predsedstva Srbije Dragoslav Marković tudi opozoril, da mora Jugoslavija, kar zadeva odnose z Bolgarijo, vztrajati pri delovnih stikih in stikih med državljani. Bolgarija namreč vztraja pri stikih, ki bi imeli manifestativni značaj, ki bi pokazali, da je vse v redu. Toda Dragoslav Marković je zavrnil manifestacije, ki ne ustrezajo stopnji sedanjih jugoslovansko-bolgarskih odnosov.

»V tem pogledu — je za nas važna poslednost — je nadaljeval predsednik predsedstva Srbije — da na podlagi skupnega interesa razvijamo odnose, važno je nesprejemanje uzakonitve stališč, ki so v nasprotju s politiko razvijanja mednarodnih odnosov, važno je razširjanje odnosov ob večji stopnji ustvarjalne odgovornosti. Razumljivo moramo v tem kontekstu zavračati vse poskuse omalovaževanja vloge komunistične partije Jugoslavije, delavskega razreda in narodov Jugoslavije v narodnoosvobodilni vojni in socialistični revoluciji. To ni slučajno, to je objektivno del neke politike pritiska na samoupravno pot in nevtrčne politiko Jugoslavije. V tem pogledu imamo jasna stališča in ne smemo reči, da jih bomo odbrli odnosov zamočali. Mirno, umerno, dokumentirano in dosledno moramo iznašati svoje stališče in jasno povedati, da ne sprejemamo nobenih neresnic. To bi bilo odstopanje od našega načela in naše politike,« je zaključil Dragoslav Marković, predsednik predstava Srbije v govoru Politično gospodarskem aktivu občine Dimitrograd na jugoslovansko-bolgarski meji.

VLADO BARABAŠ

Intervju Thi Binhove

BEOGRAD, 12. — Zunanja ministrica začasne revolucionarne vlade Južnega Vietnamu Nguyen Thi Binh je v intervjuju Tanjugu in drugim tiskovnim agencijam nevtrčnih dežel izjavila, da so osvobodilne sile in narod Južnega Vietnamu v zadnjih tridesetih dneh dosegli pomembne zmage, za katere so zaslužni politični, diplomatski in vojaški napori borcev in naroda Južnega Vietnamu. Na osvobojenem ozemlju se stanje normalizira in vlagajo se napor za obnovo dežele, ki jo je opustošila vojna. Južnovietnamska ministrica je v omeni zahteve ameriškega predsednika Forda za dodatno vojaško pomoč, sajonskemu režimu naglasila, da njena vlada z največjo pazljivostjo in opreznostjo spremlja ameriške akcije in ne izključuje nobene možnosti, niti možnosti ameriške vojaške intervencije.

Bijedić v Leningradu

LENINGRAD, 12. — Predsednik zveznega izvršnega sveta D. Bijedić nadaljuje uradni prijateljski obisk v Sovjetski zvezi v Leningradu. Jugoslovanska vladna delegacija je danes najprej obiskala Piskarevsko pokopališče, kjer so pokopani Leningraščani, ki so padli med drugo svetovno vojno v bojih za svoje mesto. Predsednik Bijedić je na pokopališču položil venec jugoslovanske vlade. Jugoslovanska vladna delegacija je pod vodstvom Bijedića si je danes v Leningradu ogledala tudi mestne zgodovinske in kulturne znamenitosti, med njimi Leninsovo sobo in delovni kabinet ter slovito galerijo »Ermitaž«.

(Na sliki: predsednik ZIS Džemal Bijedić je v Leningradu obiskal tudi znamenito ladjo Avrore.)

SINOČI Z GLASOVI SVETOVALCEV KPI IN PSI

Socialist P. Colja predsednik 10. kraške gorske skupnosti

Leva koalicija se je ustvarila po dolgih neuspešnih pogajanjih za širše sodelovanje, ki naj bi zajelo vse demokratične skupine

Deseta kraška skupnost je sinoči s 24 glasovi komunistov in socialistov (19 glasovnic je bilo belih) izvolila za predsednika socialističnega P. Colja. Nato je leva koalicija z istimi glasovi izvolila osem članov izvršnega odbora. Za komuniste so bili izvoljeni: Marković, Padoan, Godnič, Zanier, Jarc in Wilhelm; za socialiste pa Čuščut in Zotti.

Po izvolitvi, ki je bila že precej pozno v noči, je novoizvoljeni predsednik Pavel Colja podčrtal večstranski pomen nove gorske skupnosti, ki bo prvi organizem, ki povezuje več občin tržaške in goriške pokrajine in ki bo važen činitelj za reševanje gospodarskih in socialnih vprašanj italijanskega in slovenskega prebivalstva. Colja je se zlasti podčrtal reševanje slovenskih narodnostnih vprašanj in dejal, da bo to prvi širši organizem, ki sega v dve pokrajini, v katerem bo uvedena dosledna dvojezičnost, kot je sedaj samo v manjših občinah tržaške pokrajine.

Kraška gorska skupnost je tudi element še večje solidarnosti slovenskega in italijanskega prebivalstva. Obžaloval je, da med pogostimi jim ni uspelo ustvariti širše enotnosti in sodelovanja, zaradi česar je tudi predložil odbor začasn, da ustvari pogoje za širšo razpravo o ključnih vprašanjih, kot sta statut in program skupnosti. V tej zvezi je pozval vse skupine, da čim prej dostavijo odboru osnutek statuta. Nato je Colja zgotovil, da bo odbor naredil vse mogoče, da se bo o statutu razpravljalo čimprej in če bo mogoče v dveh tednih. V okviru tega obvez pa spada tudi stališče o kraških rezervatih, za kar je izrazil mnenje, da je treba v posebni resoluciji zahtevati od države svetla, da prekine razpravo, dokler se o tem vprašanju ne bo izrekla gorska skupnost.

Med razpravo in v glasovni izjavi je za Slovensko skupnost župan Legisa obžaloval, ker niso bili povabljeni k razgovoru in ker niso bili ustvarjeni pogoji za njih sodelovanje, zaradi česar je zaključil, da je bila izključena važna komponenta slovenskega prebivalstva. kar predstavlja zgodovinsko napako. Za KD pa je tržaški župan Spaccini predlagal izvolitev predsednika nato pa se sestavo paritetne komisije, ki naj bi pripravila osnutek statuta in politično ne dobat, medtem ko bi izvolitev odbora odložili za dalj časa. Med glasovno izjavo pa je za KD župan Tržica Versace dejal, da se bo KD »dobrohotno vzdrla«.

Važno davčno opozorilo

Opozorjamo vse delodajalce, da morajo predložiti finančni upravi do 15. aprila 1975 na posebnem obrazcu Mod. 770 izjavo o izplačanih prejemkih svojim uslužbenecem z zadevnimi odbitki. Davčni urad bo na ta način imel možnost, da preveri točnost izračunavanja in vplačil s primerjavo podatkov, ki so vsebovani v obrazcih št. 101 in 102, ki jo bodo individualno namestenci dostavili pristojnim uradom.

15.000 ha zemlje razbremenjenih vojaških služnosti

V deželi Furlaniji - Juljski krajini pripravljajo dokončni sklep o razbremenitvi 15 tisoč hektarov zemljišč, ki so doslej spadala pod vojaške služnosti. V ta namen se bo delni odbornik Cocianini srečal v kratkem tudi s poveljnikom četrtega armadnega korpusa, te dni pa se je sestel s poveljnikom petega armadnega korpusa za »severovzhodno področje«.

Maja občni zbor Mladinskega krožka

V sredo, 9. t.m., je imel odbor Mladinskih krožkov - Trst 18. sestanek v letošnji sezoni. Govor je bil o letošnjem 3. občnem zboru, ki naj bi bil v začetku maja. Odbor je sklep sprejel, ker se je že v prejšnjih sezonah izkazalo neprimerno sklicevanje občnega zbora ob koncu šolskega leta, ki je v prejšnjih letih sodeloval s koncem delovanja v krožku.

Vsi so bili mnenja, da bi se po letu Mladinskega krožka ne prekinilo. To je zlasti letos pomembno, saj načrtuje krožek razne pobude, ki jih misli speljati s sodelovanjem in pomočjo drugih društev in organizacij.

AMATERSKI ODER PROSEK - KONTOVEL

A. T. Linhart

ŽUPANOVA MICKA

Veseloigra v dveh dejanjih

Predstava bo jutri, 14. aprila 1975, ob 16. uri na srednji šoli na Proseku.

TRŽAŠKI DNEVNIK

DEŽELNO ZDRUŽENJE TRGOVINSKIH ZBORNIC

Pobude tržaške ustanove ob odprtju Sueškega prekopa

Združenje proti odprtju veleblagovnice v Gradišču

Svet deželnega združenja trgovinskih zbornic se je sestel v Vidmu pod predsedstvom Delia Lupierija in ob prisotnosti predsednikov vseh štirih deželnih zbornic, med katerimi je bil tudi predsednik tržaške dr. Caidassi. Razpravljali so o novem deželnem zakonskem predlogu o trgovini na debelo, ki se ne usklaja z vsedravnno zakonodajo in bi utegnil privedi do težav in negativnih posledic. Svet se je odločno izrazil tudi proti ustanovitvi velikanega supermarketa pri Gradišču, saj bi ta pobuda neke mednarodne družbe zelo škodovala trgovini na drobno zlasti v Vidmu in Gorici, pa tudi v Trstu, ker bi odzvala del običajnih jugoslovanskih nakupovalcev že ustaljenim trgovinskim središčem. Svet združenja trgovinskih zbornic je tudi kritiziral delni zakon o razdelitvi deželnega teritorija na štiri prometna področja, zlasti zaradi pomanjkanja sodelovanja med posameznimi področji.

POZOR!

Vsi tisti, ki so obiskovali drugi razred slovenske osnovne šole v Ul. sv. Franciška št. 25 v šolskem letu 1945-46 in tisti, ki so se jim pridružili, naj se nujno zgledajo pri Silvani, tel. 61-792.

Spominska svečanost pri Sv. Ani za padlimi sovjetskimi vojaki

Tržaška sekcija Združenja Italija-ZSSR sporoča, da bo dne, 15. aprila ob 11. uri na vojaškem pokopališču pri Sv. Ani svečanost v počastitev spomina sovjetskih vojakov, ki so padli v naših krajih v narodnoosvobodilnem boju. Spominska svečanost bo letos v okviru proslavljanja 30. letnice osvoboditve. Na svečanosti bosta prisotna pomirski ataše sovjetske veleposlanstva v Rimu Igor Savčenko ter prvi tajnik Viktor Buriakov. Gosta bosta nato, ob 18. uri, predavala na sešedu Združenja v Ul. Torrebianca 13/I. nadst.

DRUGE VESTI NA DESETI STRANI

OB PRISOTNOSTI DEŽELNIH PREDSTAVNIKOV

Včeraj so slovesno odprli carinski center pri Kokovem

Center odpira boljše možnosti za trgovsko izmenjavo z Avstrijo - Slavnostni govor predsednika Comellija

Na obmejnem prehodu med Italijo in Avstrijo pri Kokovem, so včeraj slovesno odprli nov carinski center. Na slovesnosti, kateri so prisostvovali med drugimi deželnimi odborniki Giusti za javna dela, Cocianini za prevoze in promet ter Mauro za obrtništvo in zadružništvo, predsednik deželnega sveta Pitoni s podpredsednikom Varisom in tajnikom Martinom, je o pomenu tega novega objekta spregovoril deželni predsednik odv. Comelli, ki je v prvi vrsti poudaril vlogo dežele pri realizaciji tega pomembnega centra, ki odpira nove perspektive za celotno deželno gospodarstvo ter boljše pogoje za trgovsko izmenjavo in v vsestransko sodelovanje s sosednjimi deželami in ostalimi predeli srednje Evrope.

V svojem govoru je predsednik Comelli med drugim izrazil pripravljenost deželne uprave, da pospeši uresničitev tudi obmejnih carinskih in drugih objektov ob meji z Jugoslavijo, tako na goriškem kot na tržaškem področju.

»Za učinkovitejšo ureditev prometnih zvez s srednjevzhodno Evropo je poudaril Comelli - je potrebno v najkrajšem času dograditi tudi avtocesto Videm - Tržič. Deželna uprava sicer priznava dosedanje prizadevanje vladnih organov za uresničitev tega načrta, vsekakor pa

poudarja potrebo, da se morata ta in Avstrijo pri Kokovem, so včeraj slovesno odprli nov carinski center. Na slovesnosti, kateri so prisostvovali med drugimi deželnimi odborniki Giusti za javna dela, Cocianini za prevoze in promet ter Mauro za obrtništvo in zadružništvo, predsednik deželnega sveta Pitoni s podpredsednikom Varisom in tajnikom Martinom, je o pomenu tega novega objekta spregovoril deželni predsednik odv. Comelli, ki je v prvi vrsti poudaril vlogo dežele pri realizaciji tega pomembnega centra, ki odpira nove perspektive za celotno deželno gospodarstvo ter boljše pogoje za trgovsko izmenjavo in v vsestransko sodelovanje s sosednjimi deželami in ostalimi predeli srednje Evrope.

V legah nad 1000 metrov preti nevarnost plazov

Deželno ravnanstvo za gozdove je izdalo novo obvestilo o snežnih razmerah v Furlaniji - Juljski krajini. Poročilo naglašja, da je zadnje dni skoraj povsod v deželi deževalo, v višinah nad 1.200 metrov pa je snežilo. V spodnjih legah se sneg sprosti topi, višje v gorah pa se plasti kopičijo, tako da preti zlasti v Juljskih in Karnijskih Alpah precejšnja nevarnost plazov. Plazovi so možni povsod v višini nad tisoč metrov.

V Nabrežini aktiv KPI o volitvah

Jutri ob 20. uri bo v dvorani društva »L. Gruden« v Nabrežini aktiv članov KPI, na katerega so vabljeni tudi simpatizerji. Razpravljali bodo o programu in kandidatih listi za prihodnje občinske volitve.

Avtomobil v pešca brez hujših posledic

Včeraj jutraj, malo pred 8.30, je v Ul. Bellini pri križišču z Ul. del Bosco 27-letni Roberto Cavaliero iz Ul. Romanin 3 s svojim avtom podrl 54-letnega mizarja Attilia Cataruzzija iz Ul. D'Alviano 19/I. Cataruzzi je prečkal cesto na prehodu za pešce, ko je privozil s svojim »A 112« Cavallaro, ki ni utegnil pravočasno ustaviti avta. Na srečo ni

Razstave

V Kraški galeriji razstavlja Dementij Cei.

V mali dvorani gledališča v Kopru razstavlja Ivo Petkovšek svoje grafike in kipe.

ŠZ BOR Vrdelska cesta 7

Jutri, 14. aprila 1975, bo na stadionu »Prvi maj« ob 19.30 v prvem in ob 20. uri v drugem sklicanju

17. REDNI OBČNI ZBOR

s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev
2. Izvolitev volilne komisije
3. Poročila
4. Diskusija k poročilom
5. Poročilo nadzornega odbora in razrešnica
6. Volitve
7. Razno

Vabimo vse redne in podporne člane, da se udeležijo občnega zbora. Posebnih vabil ne pošiljamo.

Včeraj - danes

Rosa Bressa, kovinar Mario Maier in trg. pomočnica Edda Moro, trgovec Tullio Serri in uradnica Barbra Schreiber. uradnik Franco Zaccagna, bolničarka Marinella Tracogna, uradnik Elio Corvi in uradnica Marina Versaci, delavec Giordano Melozzi in uradnica Lucia Janecic, univerz. študent Cristiano Pappuccia in gosposinja Maura Gaspardi, e-lekt. varilec Libero Paolietic in trg. pomočnica Marina Seppini, strugar Nereo Percich in gosposinja Emilia Grison, trgovec Roberto Spadavecchia in uradnica Lucia Iurincich, univerz. študent Riccardo Ily in uradnica Rossana Bettini, uradnik Vincenzo Falciano in uradnica Flavia Altin, mehanik Aldo Brandolin in uradnica Milvia Fragiacomo, trgovca Giuseppe Donato in uradnica Maria Moretti, delavec Silvio Furlan in univerz. študentka Alessandra Romano, študent

Vittorio Alessi in študentka Maria Rita Gennaro, policaj Giuseppe Chiuri in trg. pomočnica Vilma Gandolfo, uradnik Alessandro Di Giovanni in učiteljica Adriana Luglio, časnikar Tullio Spazzali in bolničarka Graziella Mochini Alé. uradnik Giorgio Bonazza in krznarka Ariella Maier, delavec Angelo Sechi in uradnica Gianna Cernaz, fin. podčastnik Michele Ficarra in trg. pomočnica Maria Alessandra Bernardis, ploščicar Gildo Pinzin in uradnica Flavia Serafini, uradnik Giorgio Bevilacqua in uradnica Silvia Štok, uradnik Vincenzo Lo Verde in delavka Liliana Ferrari, voj. podčastnik Antonio Caizzo in gosposinja Rita Maturro, elektrotehnik Giorgio Deste in gosposinja Laura Skabar, uradnik Livio Poles in trg. pomočnica Raimonda Peronina, pleškar Marcello Plego in gosposinja Mariša Scaramella, mehanik Riccardo Macorin in študentka Susanna Tonchella, uradnik Franco Baldassi in trg. pomočnica Maria Graziella Biscardi, strojni častnik Luigi Contu in študentka Marina Battigelli, uradnik Gennaro Scaramuzza in gosposinja Renata Pertot, delavec Edoardo Petronio in trg. pomočnica Zorica Jankovic, uradnik Tullio Padovan in trg. pomočnica Silvia Pogatez, delavec Eligio Zigante in trg. pomočnica Ondina Suber, delavec Daniele Glessi in študentka Anna Magnin, trg. pomočnik Nevio Babich in trg. pomočnica Maria Bego, zdravnik Gianni dr. Bernardini in uradnica Maria dr. Famulari, trg. pomočnik Roberto Bergoug in uradnica Silveria Tomasich, prof. telovadbe Giorgio Godina in učiteljica

Maria Grazia Nemelli, kmet Danilo Lucas in gosposinja Rosalia Krizan, delavec Mario Negro in uradnica Daniela Stanic, delavec Giordano Curet in uradnica Loredana Conestabo, elektromehanik Giorgio Catonari in študentka Gianna Cacciapaglia, uradnik Sergio Lepore in uradnica Miriana Bonazza, delavec Mauro Aliusi in tiskarka Mara Tremul, kurir Giorgio Ricci in pletilja Wally Zidar.

LOTERIJA			
BARI	87	23	14 75 28
CAGLIARI	72	70	59 15
FIRENCE	83	16	28 60 44
GENOVA	46	57	13 35
MILAN	45	12	39 16 81
NEAPOLI	19	8	56 39 18
PALERMO	88	12	72 58 27
RIM	36	88	20 90 21
TURIN	1	52	78 40 22
BENETKE	66	1	87 79 82

ENALOTTO
2 2 2 X X 1 2 X 1 2 1 2
KVOTE: 12 točk — 13.325.000; 11 točk — 281.500; 10 točk — 21.500 lir.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 13. do 16. ure)
Pizzoli - Cignola, Korzo Italia 14; Prendini, Ul. Tiziano Vecellio 24; Serravallo, Trg Cavana 1.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 19.30 do 8.30)
All'Esculapio, Ul. Roma 15; Al Camello (INAM), Drevored XX, septembra 4; Alla Maddalena, Istrska ulica 35.

LEKARNE V OKOLICI
Boljunec (tel. 228-124), Bazovica (tel. 226-165), Opčine (tel. 211-001), Prosek (tel. 225-141), Božje polje - Zgonik (tel. 225-596), Nabrežina (tel. 200-121), Sesljan (tel. 209-197), Zavljaje (tel. 213-137), Milje (tel. 271-124).

GLASBENA MATICA - TRST

Abonmajska koncertna sezona 1974-75

V petek, 18. aprila 1975 ob 20.30
v Kulturnem domu v Trstu
ob 30-letnici osvoboditve

AKADEMSKI PEVSKI ZBOR

«TONE TOMŠIČ»

IZ LJUBLJANE

Dirigent: Marko Munih

Sporod obsega: narodne, umetne in partizanske pesmi

Rezervacija in prodaja vstopnic v pisarni Glasbene matice (Ul. R. Manna 29 - tel. 418-605) in eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma

Gledališča

KULTURNI DOM

Danes, 13. t.m., ob 16. uri za abonma RED C (prva nedelja po premieri), Maurice Hennequin in Georges Duval »Anatolov dvojnik« (Le Coup de Fouet) komedija v treh dejanjih

Jezikovna in odrska priredba Janez Negro Scena: inž. arh. Sveta Jovanović Kostumi: Alenka Bartolova Glasba: Aleksander Vodopivec in Urban Koder

REZILJA: ADRIJAN RUSTJA
Danes, 13. t.m., ob 16.00 abonma red C-prva nedelja po premieri.

VERDI
Danes, 13. t.m., ob 16. uri ponovitev Puccinijeve opere »Manon Lescaut«.

V četrtek ob 19.30 bo premiera Straussove opere »Kavalir z rožo«. Digitalni bobniedfried Bernet. Vstopnice bodo na razpolago pri blagajni gledališča Verdi ob ponedeljka dalje. Glasbeni kritik Franco Serpa bo v sredo ob 18. uri v Casinarkem krožku orisal Straussovo oporo.

Kino

La Capella Underground 19.00-21.30
»Che«, film Romana Polanskega v barvah. Sydne Rome in Marcello Mastroianni.

Ariston 15.30 »American graffitti«. Barvni film.

Grattacielo 14.00 »Paolo Barca, maestro elementare, praticamente nudista«. Renato Pozzetto. Barvni film.

Excelsior 10.00 in 11.30 »L'orsetto Panda e gli amici della foresta«. Barvna risanka.

Excelsior 14.00 »Piedone a Hong Kong«. Igra Bud Spencer. Barvni film.

Nazionale 14.30 »Perché un assassino«. Warren Beatty. Barvni film.

Fenice 10.00 in 11.30 »I magnifici sette«.

Fenice 15.00 »Yuppi Dup«. A. Celentano, Charlotte Rampling, C. Mori, L. Toffolo. Barvni film.

Eden 15.00-22.00 »Magia nuda«. Barvni film. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Ritz 15.00 - 17.20 - 19.40 - 22.15 »Profondo rosso«. Barvni film Daria Argenta. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Aurora 15.30 »Profumo di donna«. Barvni film, v katerem nastopajo Vittorio Gassman, Agostina Belli, Alessandro Momo.

Capitol 15.00 »C'era una volta Hollywood«. Barvni film.

Impero 15.00 »Borsalino & C.«. Alain Delon. Barvni film.

Filodrammatico 15.00 »La ragazza del golden saloon«. Sandra Julien. Prepovedano mladini pod 18. letom.

Moderno 14.30 »Là dove non batte il sole«. Lee Van Cleef. Barvni film.

Ideale 15.00 »Farfalloni«. Franco Franchi in Ciccio Ingrassia. Barvni film.

Vittorio Veneto 14.30 »Il grande Gatsby«. Mia Farrow in R. Redford. Barvni film.

Abbazia 14.30 »Bullitt«. Steve McQueen. Barvni film.

Radio 14.30 »Il magnifico emigrante«. Terence Hill. Barvni film.

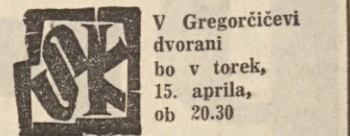
Mignon 14.30 »L'urlo di Chen terrozza anche l'occidente«. Bruce Lee.

Astra 15.00 »Romanzo popolare«. Ugo Tognazzi in O. Muti. Barvni film.

Volta 15.00 »Romanzo popolare«. Ugo Tognazzi in O. Muti. Barvni film.

MENJALNICA vseh tujih valut

Ameriški dolar 634,50
Funt sterling 1502,—
Švicarski frank 246,75
Francoski frank 149,60
Nemška marka 266,25
Avstrijski šiling 37,50
Dinar: debeli 36,50
drobni 36,50

V Gregorčičevi dvorani bo v torek, 15. aprila, ob 20.30

otvoritev
RAZSTAVE SLIK
IN PLASTIK
ter srečanje z umetniki - razstavljalci
Sergejem Kapusom, Markom Butino in Lujom Vodopivcem
Razstavo prireja Slovenski klub s sodelovanjem Slovenske prosvetne zveze.
Vabljeni!

Ob priliki odkritja spomenika padlim borcem v NOB iz Kriza priredi Komunistična mladina - sekcija Kriz

razstavo partizanskih slik fotografa Edija Selhausa na temo NOB: osvoboditve Trsta ter njegovega poveljstva obdobja.

Odprte razstave bo 20. aprila ob 18. uri z nastopom domače godbe in pevskega zbora Vesna v Ljudskem domu v Krizu.

Vljudno vabljeni!

Ob smrti g. Marice Tute roj. Šorli izreka Primorski dnevnik globoko sožalje dr. Slavku Tuti in ostalim družinskim članom.

Učno in neučno osebe državne srednje šole Fran Levstik Prosek - Kriz izreka kolegijski prof. Veri Tuti Ban najgloblje sožalje ob izgubi njene matere.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, č.g. župniku Rozmanu in vsem, ki so na katerikoli način počili spomin našega draga

Pepija Pahorja

Žena, hči z družino in drugo sorodstvo

Trebeče, 13. aprila 1975

ZAHVALA

Toplo se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi našega draga

Egidiya Baronija

Zalujoča žena Avrelia in sin Fulvio

Trst, 13. aprila 1975

MARICA TUTA roj. ŠORLI

Pogreb bo jutri, 14. aprila ob 10.30 iz mrtnišnice glavne bolnišnice v Trstu na sesljsko pokopališče.

Žalostno vest sporočajo mož Slavko, sin Igor, hči Vera z možem Jankom in malo Marjanko, sestra Ljubka, nečaka Lojzka in Andrej in ostali sorodniki

Nameste cvetja so zaželeni darovi v dobrodelne namene.

Sesljan, Gorica, Tolmin, 13. aprila 1975

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi naše drage mame in sestre

MARIJE ŠIRCA vd. LEGIŠA

Posebna zahvala č.g. župniku, sorodnikom, nosilcem vencev, darovalcem cvetja in vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti.

Zalujoči otroci z družinami

Mavhinje, 13. aprila 1975

ZAHVALA

Najtopleje se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in spremljali na zadnji poti našo drago

IVANKO MERLUZZI roj. ŠIRCA

Posebna zahvala naj gre č.g. župniku Rejcu, sorodnikom, prijateljem in znanem, nosilcem vencev ter vsem, ki so ji darovali toliko cvetja.

Družine Merluzzi, Špan in Marinetti

Nabrežina, 13. aprila 1975

ZAHVALA

Globoko ganjeni ob številnih izrazih sožalja in sočutja ob težki izgubi našega predragega

SILVESTRA GRGIČA

se toplo zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znanem, darovalcem cvetja in prispevkov, vsem organizacijam, solarjem in

SEDMA REVIIJA «PRIMORSKA POJE 75» V KULTURNEM DOMU

Programsko in izvajalsko dokaj zadovoljivo poprečje

Drugi del revije je bil posvečen skladbam Ubalda Vrabca ob njegovi 70-letnici - Prijetna ljudskost zborov iz Benečije in iz Koroške

Nastopilo je deset pevskih zborov, dekliški zbor iz Devina pod vodstvom Hermana Antoniča, Benški pobje iz Podobenca pod vodstvom Giuseppa Jagudina, mešani zbor France Prešeren iz Boljuna pod vodstvom Džerjaka, mešani zbor slovenskega prostovoljnega društva Edinosti s Piliberk na Koroškem pod vodstvom Otta Vitke, in moški zbor Mirko Filej iz Gorice pod vodstvom Zdravka Klanjskega. V prvi polovici sporeda, v drugi polovici pa po pesmi Ubalda Vrabca ob njegovi 70-letnici in peti so bili zbori: moški zbor Igo Gruden iz Nabržine pod vodstvom Sergija Radoviča, ženski mešani zbor iz Postojne pod vodstvom Iva Jelarčiča, moški zbor Franc Zgonik iz Brnika pod vodstvom Guida Filipčiča in mešani zbor Svoboda iz Izole pod vodstvom Mirka Slosarja. Poleg tega, da je bila druga polovica posvečena ustvarjalnosti skladatelja Ubalda Vrabca, je revija imela še dve posebnosti, da so ljudsko petje iz Beneške Slovenije zastopali Benški pobje in da se je pri tradicionalne pevke prireditve prvič udeležil zbor iz zamejske Koroške «Edinosti» iz Piliberk. Druga, da to revijo tako po programu, kakor po izvajalskem kvalitetnem prepuščju, lahko štejemo med najuspešnejše. Še prvi zbor, ženski zbor iz Devina, ki je zapel Brahmsovo «Lahko noč», Beethovnovo «Slike na nebu» in Ježevu «Igraj kolce», je, če izjavimo prvo, pri kateri je igrala svojo vlogo, začetna tema, dokazal napredek od lanskega prvega nastopa. Precej čisto intonirano petje, izboljšana izgovorjava, solidno pripravljenost, očitno prizadevanje za glasovno ravnotežje in zlasti glasov, za katero se bo sicer treba še nadalje truditi v prvosoranski skupini. Najbolj obdelana in tudi interpretacijsko najprepričljivejša je bila Ježeva «Igraj kolce». «Benški pobje» so se predstavili v urabnem, čistem petju, ki se je razvijalo v duhu pristne fantovske sproščenosti in ljudske neposrednosti. Tri benške ljudske pesmi, «Nediška fra», «Mor an doh» in «Moja ljubja je še mlada» so s svojo preprosto pristnostjo ogrejele glasovi so delovali enotno in precej zlo, v izrazu umerno, v pesmi danosti prave ljudske, pesmi. Zelo radi jih bomo poslušali tudi na nadaljnjih pevskih revijah ali drugih nastopih.

V lepem društvu se je predstavil mešani zbor France Prešeren iz Boljuna, ki je zapel «Kam si šla» Petra Jereba, «O mraku» Gustava Ipavca in partizansko «Bohor je vstala» Radovana Gobca. Zbor se je od lanskega leta približal nekoliko večji kompaktnosti, zlasti v intonativni čistoti je posvetil precej truda. Odpraviti pa bo morali še nekaj odprtih glasov, ki izstopajo. S tem nočem trditi, da je v glasovni izrazbi že vse doseženo, saj bo potrebno v tem nadaljevali delo, posebno skrb pa posvetiti zlasti basovskimi skupini. Počrna se bodo pevci lahko z večjo sproščenostjo lotili interpretacije.

«Liberškem» mešanemu zboru so zbrani mladi, zvonki glasovi, ki v celoti ubrano zveze. Čisto in v izgovorjavi jasno ter enotno delovanje poteka v pristni pevskem zanosu, v naravno zastavljenem fraziju, ki se le v vsakih odločitvah in dodajanja nepotrebnih učinkov, v duhu preprostosti ljudske ali na ljudsko pesem se oslanjajoče pesmi spleta, v preprosti, toplo in iskreno občutno celoto; ta je izvajala enakovredno pristno občutje pri poslušalcih. To je petje, ki ne pozna nepristne pretencioznosti, temveč sledi intenzivnemu nadihu občutja ljudskega čustvanja, odmaknjenosti od manir nekaterih zborov in še bolj manjših pevskih ansamblov, ki preprosto občutni ljudski pesmi niso hoteli vtisniti koncertnega pečat, pa jo čestokrat izmalijo, zlasti se solisti, ki se kaj radi ob izvajanju postavijo v poseben, «svojski» odnos. Ta zbor, kakor njegov solist lepo postiranežna začetno obarvanje glasu, sta lahko marsikateremu našemu zboru, kakor manjšemu pevskemu ansamblu, za zgled lepega, petja in interpretacije pesmi, ki ne prenesejo izstopanja iz okvira izrazne pristnosti. Slišali smo «Rožmarin» spomin France Cigana, «Vojstnejša» pa ni Matije Tomca, «Oj ti norčava glava» Pavla Kernjaka in «Pesem o rojstvu» v prireditvi Luke Kramolice.

Moški zbor «Mirko Filej» iz Gorice je imel na sporedu «Očenaš hlapca Jerneja» Karla Pahorja, «Veseli pičuki» Mirka Fileja in «Spaka» Antona Försterja. Če izjavimo ne preveč izdajljivo postavljeno precej zahteven program, o katerem pa sem že pisal ob priložnosti zborov udeležbe na tekmovalnih v Mariboru, z razliko, da je Pahorjev «Očenaš» od takrat nekoliko pridobil na pevski uratnosti in nazorneje izoblikoval interpretaciji. Pri tem moramo izvesti nekaj nejasnih mest v basih. Pri Försterjevem «Spaku» bi želeli več bolj enotnega skupnega dinamičnega sodelovanja; ženski zbor iz Postojne je zapel narodno «Kaj pa fantič dela» v

prireditvi Ubalda Vrabca ter njegovo «Uspavanko». O tem zboru sem že pisal ob nastopu na reviji v Kopru. Omenim pa naj, da je zbor obdržal svoj kvaliteten nivo najsi bo v petju samem, kakor v interpretativno oblikovalnem pogledu. V Trstu je zbor deloval še bolj sveže kakor v Kopru, «Uspavanka» pa je tokrat doživela morda eno svojih najbolj uspešnih realizacij.

Tako je tudi mešani zbor iz Postojne izoblikoval svojo do sedaj najbolj uspešno interpretacijo Vrabčeve «Bilečanke», ki je bila v petju linearnosti reliefnejša in s tem seveda v svoji zgradbi nazornejša in prepričljivejša. Morda bi jo bilo potrebno nekoliko pretehtati v agogičnem smislu, da bi prišla še lo izrazitejša učinka. Peleg tega dela je zbor izvedel še Vrabčevu priredbo tržaške ljudske «Kej me beš teku jamerju». Zbor je bil dovolj čist, pevsko discipliniran in dovolj prožen.

Moški zbor «Franc Zgonik» iz Brnika je izvajal Vrabčeve: «Zravljico», «Naša zemlja» in «Bratci veseli vsi». Mimo pripomni, da bi bila malce bolj strnjeno koncipirana in izvedena «Zravljica», ki bi na ta način dosegla večji učinek himničnega znanja, in v pristno razigrani «Bratci veseli vsi», naj noudarim še posebej uspeh zboru v na novo pripravljeno «Naša zemlja». Čeprav bo gotovo v nadaljevanju se pridobila na svojem izrazu, je vendar že zdaj delovala dovolj prepričljivo. Zopet korak naprej v pridobivanju sodobnejših del, korak naprej v izpopolnjevanju glasovne izrazbe in osvajanju tehničnih ter izraznih zahtevnosti. To je znak obojestranskih prizadevanj zboru in dirigenta, uspeh pa posledica volje in truda. Zbor sodi med tiste, ki jih utrjuje vztrajno in čim bolj temeljito delo. V danih pogojih je to delo obrodilo in bo pri enaki vztrajnosti tudi še v nadaljevanju rodilo sadove.

Mešani zbor «Svoboda» iz Izole je pripravil na novo dve morji najbolj Vrabčevi deli: že splošno po Jugoslaviji znano in izvajano «Slovensko pesem» ter prelepo «Rdeča tulpa», medtem ko je «Polka je ukazana» že davno na sporedih tega zbora. Čeprav sta prvi dve še takorekto sveži in se še nista popolnoma utrdili v okviru dirigentovega koncepta, to je, nista še vsrkali vsebinsko izraznih silnic do dna, sta vendarle bili oblikovani do stopnje zaznavne občutenske razgibanosti in oprjemljivega muzikalega učinka. V nadaljnjem prečiščevanju in interpre-

tacijski poglobitvi bo prva gotovo pridobila na hitro-upornem vzdušju in odločnosti, druga pa na vsebinsko in muzikalno logičneje slovečnem strnjem pokuju in s tem nazorneje oblikovanem izrazu. «Polka je ukazana» je bila še nekoliko v prehitrem tempu, vendar sprejemljiva in učinkovita. Sicer pa gre pri tej skladbi za bolj plastično grajenje, ki v ne prehitrem tempu pride, v polnozvočnejšem zajemanju fraz, do večje veljave. Tudi temu zboru gre za pridobivanje novih sodobnih del vse priznanje.

IVAN SILIČ

Prizor iz komedije «Anatolov dvojniki» v Stalnem slovenskem gledališču. Od leve proti desni: Miranda Caharija, Bogdana Bratuž, Silvij Kobal, Alojz Milič, Lidija Kozlovč, Zlata Rodosek

SKLEPNI KONCERT DVEH ABONMAJSKIH SEZON

Zbor «Tone Tomšič» iz Ljubljane v počastitev 30-letnice osvoboditve

Akademski zbor bo nastopil v Trstu in Gorici pod vodstvom dirigenta Marka Muniha

Letošnja abonmajska sezona Glasbene matice v Trstu in abonmajski zbor, ki so jo priredili Glasbena matica, Slovenska prosvetna zveza in Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici, predvideva v koncertnem razporedju kot zadnji prireditve nastop akademskega pevskega zbora «Tone Tomšič» iz Ljubljane pod vodstvom Marka Muniha. Ta zbor bo nastopil v četrtek zvečer v dvorani deželni ustanov na goriskem gradu, v petek zvečer pa v Kulturnem domu v Trstu. S tem koncertom želi Glasbena matica istočasno počastiti spomin na osvoboditev pred 30 leti.

Zbor «Tone Tomšič» je že star in priljubljen znanec našega občinstva v Trstu in Gorici, saj se je po letu 1963, ko je prvič nastopil v obeh mestih, v naslednjih letih kakor leta še večkrat vrnil med nas in vsakokrat požel navdušeno odobravanje s svojimi mladostnim zagonom in dovršeni interpretaciji.

Današnji akademski zbor je nadaljeval akademski zbor, ki ga je od leta 1926 vodil France Marolt in ki je moral uhitniti leta 1941 ob italijanski zasedbi Ljubljane (po znamenitem koncertu 12. decembra v Unionski dvorani). Po vojni so študent-

je ustanovili mešan zbor in ga poimenovali po Tonetu Tomšiču, ki je bil član Maroltovega zbora in je padel v vojni. Vodstvo zbora je prevzel Radovan Gobec ter učil v glavnem ljudske in partizanske pesmi. Zbor je kmalu dosegel visoko izvajalsko raven, ki je pritegnila pozornost skladateljev, da so začeli pisati zanj nove zahtevne pesmi (tako je zbor v vseh teh letih predstavil kakih sto novih kompozicij). Po Gobcu so dirigirali zbor še Janez Bole, Lojze Lebič in Igor Lavric, dokler ni pred desetimi leti postal njegov zborovodja Marko Muniha.

Marko Muniha vodi zbor že dobrih deset let in dosega z njim povsod velike uspehe

Da se je zbor «Tone Tomšič» večkrat odlično uveljavil na zborovskem tekmovalju «Seghizi» v Gorici, je našemu občinstvu, posebno goriskemu, znano; toda zbor se je v zadnjih desetih letih udeležil še drugih tekmovaljov po raznih evropskih državah in se vedno povzpeli proti vrhu lestvice; poleg tega je pel že na nedeljskih turnejah po vsej Evropi ter v Združenih državah Amerike; ob tem si lahko predstavljamo, da gre številu njegovih nastopov na slovenskih in jugoslovanskih odrih v stotine.

Sedanji dirigent zbora Marko Muniha se je rodil v Mostu na Soči. Diplomiral je na Akademiji za glasbo v Ljubljani leta 1961 pri Danilu Švarlu, nato pa se je izpopolnjeval pri Lovru von Mattheju v Frankfurtu. V letih 1964-1971 je bil dirigent - asistent pri Slovenski filharmoniji, zdaj pa je zborovodja in dirigent pri Radioteleviziji Ljubljana.

Na obeh koncertih se bo zbor predstavil s sporedom, ki obsega v prvem delu skladbe tujih avtorjev, v drugem delu pa pesmi slovenskih ustvarjalcev. Na začetku bomo slišali pesmi «Alma tu» in «Ardo, si» Orlanda di Lassa, flamskega skladatelja iz druge polovice 16. stol., ki ga uvrščajo med največje in najpogostejše glasbenike onega časa, saj ga primerjajo celo s Palestino. Sledila bo pesem «Zuversicht» (zaupanje) velikega nemškega romantika Roberta Schumann. Nato bo na sporedu pesem z naslovom «Rest» (kar lahko pomeni počitek, mir, pa tudi smrt, grob), ki jo je napisal Anglež Ralph Vaughan Williams; ta je živel do leta 1958 in je bil učen glasbenik; kot skladatelj se je lotil vseh glasbenih vrst, udeleževal pa se je tudi kot muzikolog in zborovodja. Naslednja pesem bo deseteroglasen «Crucifixus» skladatelja Antonia Lottija. Vivaldijskega sodobnika, ki je bil organist v cerkvi sv. Marka v Benetkah in je poleg oper pisal mnogo nabožno in komorne glasbe. Sledil bo «67. psalm» Charlesa Ivesa, ameriškega skla-

datelja, ki je umrl pred 21 leti; Ives je zanimiva osebnost, ki je z izvirnimi kompozicijskimi prijemmi napovedal marsikatero novost v moderni glasbi; bil je sicer diplomiran glasbenik, a je živel kot posloven človek in vodil zavarovalno družbo ter se posvečal glasbi le v prostem času. 27. psalm je komponiral leta 1898, ko mu je bilo 24 let. Ob koncu prvega dela bosta na sporedu še «Predljudi» ter «Fuga in Do» Johanna Sebastian Bacha.

Drugi del sporeda je vsebinsko razdeljen na dva dela: prvih pet pesmi se navezuje na tematično narodnoosvobodilne borbe in pridobljene svobode, naslednjih pet pa je zbor izbral iz bogate zbirke skladnih najbolj priljubljenih narodnih ali ljudskih pesmi. Tako bomo poslušali najprej pesem «Domovina je ena» Pavla Šivca, «Prečuden cvet» Karla Pahorja, «Nabrusimo kose» Rada Simončiča, «Bilečanko» Ubalda Vrabca in «Pesem o svobodi» Radovana Gobca; sledila bo «Lipa zelenela je» Davorina Jenka, za njo pa štiri pesmi tržaških skladateljev: Vrabčeva «Polka», Venturinijeva «Nocoj pa, oh, nocoj», Pahorjeva «Pa se sliši» in «Mojo očka so mi rekli» Danila Švara.

JANKO BAN

OB 30-LETNICI ZMAGE NAD FAŠIZMOM

Slovenske založbe za zmagoviti jubilej

Monografije, romani, pesništvo, zgodovina, umetnost, glasba itd.

Tudi slovenske založbe nameravajo s posebnimi izdajami najdoslejnejše proslaviti trideseto obletnico zmage nad fašizmom.

Začetni kar je pri državi založbi Slovenije, ki je pred dnevi izdala kot prva založba pri nas knjigo Dušana Kvedra-Tomaža pod naslovom «O osvobodilni vojni». V knjigi so zbrani spisi legendarnega partizanskega komandanta pa tudi številna pričevanja o njem, kar lepo dopolnjuje celovito podobo pregledaj umrlega partizana Tomaža.

Tik pred izdajo je delo Matevža Haceta «Med prijatelji in znanci», ki ga bo izdala založba Borec. Ista založba pripravila v jubilejnem letu še «Partizanski revolucionarni pesmi z vsega sveta in vseh časov», ki bo izšel ob koncu tega leta.

Cankarjeva založba bo pripravila dve deli, «Koraki v svobodo» bodo zbornik o razvoju revolucije in delavskega gibanja v Sloveniji od leta 1918 do danes, medtem ko bo druga knjiga, «Slovenici v Italiji», izšla kot skupno delo založbe «Lipa» iz Kopra Založništva tržaškega tiska.

Založba Mladinska knjiga obljublja, da bo do devetega maja, to je dneva zmage, izdala faksimilirano izdajo Cankarjevega dela «Hlapca Jerneja». Dalje ima a to priložnost v načrtu še naslednja dela: «Sonce je obstalo» Milana Malenškove, «Sedmina» Bena Zupančiča ter Partizanski humor, ki ga bo izdala skupaj s Pavliho. Tu pa ne smemo pozabiti tudi na ploščo partizanskih pesmi, ki jo bo ob tej priložnosti izdala Mladinska knjiga.

Razmeroma najboljše in program za obletnico zmage ima založba «Partizanska knjiga». Vsekar na prvem mestu obsežna serija petindvajsetih knjig «Rdeči atom» ter zajeten, nad 1000 strani obsegaški zgodovinski proročnik «Narodnoosvobodilna vojna na Slovenskem 1941-1945». Zanimivo bo vsekakor tudi delo Ivana Sedeja «Likovni umetniki v NOB», medtem ko sta deli Anice

MARIBORSKO KULTURNO PISMO

Slikarstvo in oder

Retrospektiva grafike Mihe Maleša in postumna

razstava del Marija Preglja - «Kranjski komedijanti»

v Janovi režiji in umetniški večer Ljube Tadića

Razveseljivo razmah kulturnega življenja je zabeležiti v zadnjem času v Mariboru. Predvsem je očitno v likovnem svetu in v dramski dejavnosti. Štiri kvalitetne prireditve v časovno kratkem razdobju so obogatile obdobje mesto: dve slikarski razstavi renomiranih slovenskih likovnih umetnikov in dve izredno uspešni dramski predstavi.

Velika retrospektiva grafičnih del Mihe Maleša, je realizirala zamisel Umetnostne galerije predstaviti slovensko grafiko od njenih začetkov do danes. Logično je sledila Maleševa sedanja razstava retrospektivni grafičnega opusa mojstra Božidarja Jakca v letu 1972, saj oba umetnika vežeta, v časovnem razmahu nekaj let, ista šola in nastopi profesorji. Čeprav sta si oba po umetniškem značaju kljub temu različna, sta vsak po svoje z učetnika slovenske moderne grafike.

Maleševa slikarska dejavnost je raznovrstna, slika v olju, ilustrira knjige, največkrat jih opremlja s originalnimi grafikami. Z grafikoj se je ukvarjal že kot študent v Ljubljani. Zanimivo, da se v svojem petindesetletnem ustvarjanju drži enotne linije že od svojih začetkov, torej se je njegova grafika že takrat odražala kot moderna. Grafika ga je bolj od drugih likovnih izrazil priklepala, ker mu je nudila neizmerno paletu upodabljanja čustev življenja od rojstva do smrti, ali kakor pravi umetnik sam «od veselja in žalosti, od razvratu do solidnega življenja».

V mariborski Umetnostni galeriji so prvič obrane vse njegove pomembnejše grafike od prvih ljubljanskih preko praskih, zagrebških in dunajskih, vse do tistih, ki jih je bil kasneje napravil v Italiji, Belgiji, Holandi, Franciji in Angliji in spet doma. Ljubiteljem grafike so znani njegovi pariski in madžarski ciklusi, ki pesterijo tudi sedanjio izredno bogato razvečano razstavo. Razstavljajen je nad štiri sto grafičnih listov, od teh dvesto, ki so prvič razstavljani na tej razstavi.

Miha Maleš je gradil svoj grafični opus na motnih ljudske umetnosti od poetičnega realizma do ekspresionizma, dotikajoč se tudi nadrealizma. Glavni lik mu je bil vselej človek v najbolj različnih oblikah in detaljih. Celotni ciklus očituje zares virtuozno mojstrsko tehnično znanje.

Sprehod med mojstrskimi grafikami v galerijskih prostorih nudi prerez velike Maleševе umetniške veševnosti, ki je oblikovno lepota in umetniško močjo prevzame človeka in ga oplaja. V razstavnem salonu Rotovž je postumna razstava del akademskega slikarja Marija Preglja. Razstavljena dela, olja, gvaši in litografije so delo poslednjih let pred smrtjo. Doslej so bila njegova dela v mariborskih krogih manj znana,

S to predstavo se je tiho in skromno, brez spektakularnih prizorov in govorov, poslovlil od odra zaslužni služabnik slovenske Talije Slavko Jan. eden igralskih prvakov slovenskega gledališča med obema vojnama in po vojni režiser in pedagog. Slovo? Upam, da ne za res. Ne verjamem, da bo mgel umetnik Jan, ki je ves prežet s teatrsko krvo, čeprav sedemdesetletnik, a umsko čil in trdnega zdravja držati brez drskih desk, ki pomenijo življenje.

Igralski ansambl je pod njegovim vodstvom podal igro, ki se je v karakterizaciji vlog plastično razlikovala, v celoti pa je bila homogen kolektivni umetniški dosežek. Prijetno je bilo slediti zlasti upodabljenim znanim zgodovinskim osebam na odru, ki so prinisale gledalcu v zavest milo davno slovenskega prepoveda.

V likovno stilizacijo je Melitka Vork - tihova izvrstno upodobila mišje prostora, z rustikalno barvito tojsto pa diletantski oder za medij Zupanove Mice. V zgodovinski tok igre so se prav tako vključili barviti stilske kostumi Mije Jarčeve.

Uspeh je bil velik in zaslužen. Igralski ansambl je bil deležen navdušenih aplavzov, režiser Slavko Jan in dramatik dr. Bratko Kreft pa na koncu predstave spontane zahvale ansambla in odobravajočega občinstva.

Menim, da so Kranjski komedijanti po svojem pomenu in po svoji kvaliteti tisto odsko delo, ki bi moralo biti v železnem repertoarju vseh slovenskih gledališč.

Velik umetniški večer je bil nastop enega največjih sodobnih jugoslovanskih igralcev Ljube Tadića v stilsko odgovarajoči sceni in kostumu Vladislava Laličevega vodil z veliko dojemljivostjo Branivoj Djordjević.

Sokrata je igral Ljubo Tadić s tolikšno suverenostjo in umetniško močjo, da je, čeprav ves čas sam na odru, uro in pol držal poslušalce v napetosti ob filozofskih razlagah nesmiselnosti obstoja in upravičenosti svojih misli in idej. Besedilo predstave sloni na enem najprodornejših Platonovih zapiskov Sokratovega zagovora na procesu zoper obtožbe, da ne veruje v državne bogove, da uroja novo vero vanje in da kviri mladino.

Ljubo Tadić je filozofsko dramo spopadal idej prednašal s tolikšno supevnostjo umetniško močjo, da je bil etis gledalceva igraza zabrisan do tiste prepričljivosti, kjer se igralceva umetnost istoveti s področijeno resničnostjo preproste veličine. Izredna interpretacija, ki jo je zmogel le resnični velik umetnik - Ljubo Tadić.

EMIL FRELJH

ANTON DERMOTA V KULTURNEM DOMU

PEVEC VEDNO SVEŽEGA MEHKO OBARVANEGA GLASU

Svojevrsten prerez skozi slovenski samospjev

Koncert, ki ga je Glasbena matica priredila v Kulturnem domu v petek, 4. t.m., je bil zanimiv z več gledišč: nudil nam je bogat spored slovenskega samospjeva, ki je predstavil svojevrsten prerez in razvoj te ustvarjalne vrsti pri Slovincih od Tomaža Linhart do današnjih dni; poslušali smo tenorista Antona Dermota, ki sicer živl in deluje na Dunaju; potrdil je, da mu je domača pesem prav tako pri srcu, kakor pesmi in dela drugih slavljanih imen, ki jih je in jih še vedno pradedstavlja na visoki umetniški ravni; podživila smo občuteno zajeto interpretacijo, obelodene s pristnim poetičnim vzdušjem zgrajene v prepričljiv odziv pri poslušalcih; poslušali smo pevca vedno svežega, mehko obarvanega, po vsem obsegu izenačenega glasu, ki ga postvarjalec do skrajnih meja racionalno uporablja - vselej podrejo se muzikalno estetskim nučnostim in razlogom interpretativne narave - v izrednih odtenkih od velikih dinamičnih in voluminoznih vzponov, pri čemer ostane vedno prvotna glasovna lepota, voljnost in prožnost.

V tem tiči mojstrstvo, obvladane pevske tehnike v nenavadni popolnosti, ki jo posedujejo redki pevci v svetu. Tako dovršeno usposobljen po petje seveda nudi lahko obilje izraznih možnosti v raznoterih trenutkih muzikalnega oblikovanja, ki je iz globine zajetih jeder sposobna na izredno sugestiven in nazoren način posredovati glasbeno umetnino poslušalcu. In tega smo bili deležni na tem koncertu v visoki meri. Poleg lepega glasu in njegove dovršenosti torej tudi visoka glasbena kultura, ki pa ni

nič nižji ravni tudi pri pianistki Hildi Dermoti; tudi tam, kjer je ostajala klavirska igra več ali manj v mejah spremljave, smo čutili tesno sodelovanje; muziciranje je prevečevalo in se spajalo v enotno kreiranje dveh pristnih muzikov od vzporedno nihajočih odtenkov do kontrastirajočih vzvalovnih trenutkov, od lirčno nadahnenih razpoloženj do dramatično razgibanih napetosti - vselej umetniško nazorno in neposredno učinkovito.

Na sporedu sta bili deli že pri omenjenega Tomaža Linhart, v prireditvi Jakoba Ježa, «Pesem» in «Ljubljani», «Strunam» Kamila Maška, Benjamina Ipavca «Ciganka Marija» in «Oblake», dalje «O, zakaj si se mi

vdala» F. S. Vilharja, «Kam» D. Jenka, «Poslednja noč» Josipa Prochazke, «Pred durmi» J. Pavčiča, «Pri zibel» E. Adamčiča, «Mesec v izbi» in «Pesem starca», ki nam je zaradi izredne interpretativne moči ostala še posebej v spominu, dalje «Vasovalec» J. Ravnika, «Otožnost» M. Kogojca, «Nočna luč» Gajmirta Kreka, «Svetla noč» R. Savina, «Vizija» L. M. Škerjancova, Osterčeva «Sonce v zavesah», Švarova «Anj», Štivecova pretrpelišva «O, saj ni smrti», Ukmarjeva «Vse je tihos», Kozinova «Veseli gosti» in ljuliska iz Režije «Trilraljevska» ter prekmurski «Bežji fiteke» in «Soldaška» v obdelavi Uroša Kreka.

IVAN SILIČ

Nova slovenska arheološka publikacija

Po drugi svetovni vojni so na Slovenskem družbenoslovne vede močno napredovale. Med (če jih lahko tako imenujemo) «zgodovinskimi» vedami je zlasti kakovostno napredovala arheologija. Njen razvoj ponazarjajo številna izkopavanja, tako načrtna kot zaščitna, na domala slehernem predelu Slovenije (zamejstvo je seveda izvetzo) in številne publicistične in znanstvene objave rezultatov. Objave slednje kakovostne stopnje izhajajo predvsem v glasilu «Arheološki vestnik», ki bo kmalu dosegel 24 letnikov in neposredno učinkovito.

Arheologija se seveda pojavlja v katalogih za občasne in stalne razstave slovenskih muzejev, je med objavljenim gradivom v raznih zbornikih in končno v publikacijah raznih slovenskih založb. Ta prav izjemna arheološka de-

javnost je dobila sedaj še eno glasilo. Posavski muzej iz Brežic je izdal zbornik šteir arheoloških razprav pod naslovom «Varia arheologica». Publikacija, ki nosi letnico 1974, se ne označuje kot periodična. Z navedbo, da gre za prvo knjigo in da se pripravlja kot druga katalog F. Starčeta o žarnogrobišni nekropoli pri Dobrovi, postaja «Varia arheologica» neperiodična, a stalna arheološka publikacija muzeja v Brežicah. Objavljen gradivo ni vezano na področje delovanja Posavskega muzeja, pač pa ima vse slovenski in mednarodni značaj. Pri spevka Mitje Guština, ki je urednik (Gomile starejše železne dobe iz okolice Boštjanja) in Bibe Teržan (Halštatske gomile iz Brusnice na Dolenjskem) bi lahko potrjevala lokalnejšo usmerjenost, razprava Janeza Dularja (Bronasti jezičastoročaji meči iz Slovenije) širi problematiko na ves slovenski prostor vtem ko prispevke Rafaela De Marinisa o situli iz Trez-za pri Milanu, daje brežiški pu-

blikaciji mednarodno veljavo. Ni primerno mesto, da bi podrobno predstavljali vsebino posameznih člankov. Dve misli je knjiga spodbudila. Zelo posrečena se zdi vsebina ovitka: fotografija slovenskega amaterskega arheologa Jerneja Pečnika (izkopaval je na prelomu 1. in 20. stol.), ki nosi v preprostem kmečkem cezarju izkopane najdbe z najdišča, ki tvori ozadje fotografiji. Zanimiva primerjava v razvoju slovenske arheologije v teku sedmih ali osmih desetletij, od ljubiteljskega do znanstvenega, ki jo bomo doživeli v povprečju slovenskih arheologov.

Objavljeni članki imajo povzete v nemškem jeziku, članek italijanskega pisca je objavljen v italijanski slovenskim povzetkom, B. M.

ČUITE, TOVARIŠI, KAJ NAM KRVAVE ZASTAVE POJO...

Premalo vemo o taboriščih

Ob obletnicah in praznikih, ko po naših vaseh postavljamo spomenike padlim in zbiramo gradivo za razstave in brošure, večkrat naletimo na težave, ker ne najdemo potrebnih dokumentov, fotografij, zapisov, podatkov, ker so priče umrle, ker leta brišejo spomine. Zato je že marsikaj šlo v pozabo, porazgubili in uničili so se dokumenti, poročila, pisma, fotografije, ki jih nismo pravočasno odkrili in shranili. Kot je bilo že večkrat poudarjeno na raznih sestankih in srečanjih, bi moralo biti zbiranje dokumentacije in pričevanj bolj organizirano in nepretrgano, ne omejeno samo na obletnice in spominske svečanosti. V arhivih raznih institutov hranijo precej gradiva o partizanskih enotah, morda pa je zbrano o koncentracijskih taboriščih, ker so pač nacisti, esesovska poveljstva in krivci hudih zločinov uničili ali skrbno skrili vse, kar bi jih lahko obtoževalo. Umorili so celo svoje ljudi in kolaboracioniste, ki so preveč videli in vedeli, da ne bi govorili. Tako se je zgodilo tudi v Rižarni, kjer so zadnji uro pred svojim begom in porazom uničili krematorij ter sežgali dokumente, likvidirali pa svojega sodelovca — izdajalca Judov.

Pri zbiranju gradiva, zlasti pričevanj preživelih, nastajajo težave tudi zaradi tega, ker ni prijetno obujati spomine in podoživljati grozote taborišč ter mučenja na zasliševanjih. Kdo lahko sam opiše, kar je doživel in pretrpel? Kdo in kako naj spravi in zapisuje? Katera ženska bo lahko napisala ali pripovedovala, kako so jo mučili in kaj vse so počenjali z mladim dekletom, padla Colliottijeva bande v Ul. Bellosguardo in potem v Ul. Cologna, esesovci na Trgu Obrad, in liški Bistrici, v Ljubljani?

Nekateri zločinci so dobili zaslužen kazni, drugi so se potuhnilili in si rešili kožo, morda spoznali svojo zablodo, ali pa ne. Ne gre za to, da bi se maščevali, ne sme pa v pozabo trpljenje in velik davki, ki smo ga plačali za svobodo, za zmago nad fašizmom in nacizmom. Se posebej zaradi tega, ker se npr. fašizem nevarno poraja in ogroža pridobitve osvobodilnega boja, ker spet dvigajo glavo in grozijo nacisti, ustaši, ker se skušajo obnoviti nekdanje vezi in oblike sodelovanja — kolaboracionizma, čeprav pod okriljem drugega gospodarja, ker se spet vse pogostje oglašajo obrekovalci narodnoosvobodilnega boja tudi pri nas.

Ko pride mladina na obisk v Rižarno, sprašuje med drugim: «Ali je kdo zbežal in se rešil iz tega, oziroma drugega koncentracijskega taborišča?» Redki, zelo redki so taki primeri. To je bilo skoraj nemogoče. Prej je treba paziti in ne dovoliti, da pridejo na obisk tisti, ki bi nas spet pošiljali na otoke, v zapore, v koncentracijska taborišča. Tisti pravijo, da so plinske celice in krematoriji gola izmišljotina. Tisti ne marajo, da se o tem govori mladini v šolah.

Seveda, tak najlaže pride v hišo, če pes ne laja in gospodar krepko spi.

Zato je potrebno, da sovrznika, odkritega ali prikrita, v potuhnjene, pravočasno spoznamo. Zato ne sme nikoli v pozabo, koliko krvi in trpljenja je terjala našega naroda in drugih narodov, in kaj terja še zdaj v nekaterih deželah boj za svobodo, enakopravnost in socialno pravičnost.

Sele zadnja leta prirejuje naša šola ogled Rižarne, edinega nacističnega taborišča v Italiji, ne vem pa, kako profesorji prej pripravijo te obiske. Sele zadnja leta. Zakaj ne še prej? Ne vem, katera izmed naših šol je do sedaj priredila izlet v Gonars, ali v Begunje, v bolnišnico «Franja», v Cerkljo ob Krki.

Ob obletnicah in praznikih, ko po naših vaseh postavljamo spomenike padlim in zbiramo gradivo za razstave in brošure, večkrat naletimo na težave, ker ne najdemo potrebnih dokumentov, fotografij, zapisov, podatkov, ker so priče umrle, ker leta brišejo spomine. Zato je že marsikaj šlo v pozabo, porazgubili in uničili so se dokumenti, poročila, pisma, fotografije, ki jih nismo pravočasno odkrili in shranili. Kot je bilo že večkrat poudarjeno na raznih sestankih in srečanjih, bi moralo biti zbiranje dokumentacije in pričevanj bolj organizirano in nepretrgano, ne omejeno samo na obletnice in spominske svečanosti. V arhivih raznih institutov hranijo precej gradiva o partizanskih enotah, morda pa je zbrano o koncentracijskih taboriščih, ker so pač nacisti, esesovska poveljstva in krivci hudih zločinov uničili ali skrbno skrili vse, kar bi jih lahko obtoževalo. Umorili so celo svoje ljudi in kolaboracioniste, ki so preveč videli in vedeli, da ne bi govorili. Tako se je zgodilo tudi v Rižarni, kjer so zadnji uro pred svojim begom in porazom uničili krematorij ter sežgali dokumente, likvidirali pa svojega sodelovca — izdajalca Judov.

Pri zbiranju gradiva, zlasti pričevanj preživelih, nastajajo težave tudi zaradi tega, ker ni prijetno obujati spomine in podoživljati grozote taborišč ter mučenja na zasliševanjih. Kdo lahko sam opiše, kar je doživel in pretrpel? Kdo in kako naj spravi in zapisuje? Katera ženska bo lahko napisala ali pripovedovala, kako so jo mučili in kaj vse so počenjali z mladim dekletom, padla Colliottijeva bande v Ul. Bellosguardo in potem v Ul. Cologna, esesovci na Trgu Obrad, in liški Bistrici, v Ljubljani?

Nekateri zločinci so dobili zaslužen kazni, drugi so se potuhnilili in si rešili kožo, morda spoznali svojo zablodo, ali pa ne. Ne gre za to, da bi se maščevali, ne sme pa v pozabo trpljenje in velik davki, ki smo ga plačali za svobodo, za zmago nad fašizmom in nacizmom. Se posebej zaradi tega, ker se npr. fašizem nevarno poraja in ogroža pridobitve osvobodilnega boja, ker spet dvigajo glavo in grozijo nacisti, ustaši, ker se skušajo obnoviti nekdanje vezi in oblike sodelovanja — kolaboracionizma, čeprav pod okriljem drugega gospodarja, ker se spet vse pogostje oglašajo obrekovalci narodnoosvobodilnega boja tudi pri nas.

Ko pride mladina na obisk v Rižarno, sprašuje med drugim: «Ali je kdo zbežal in se rešil iz tega, oziroma drugega koncentracijskega taborišča?» Redki, zelo redki so taki primeri. To je bilo skoraj nemogoče. Prej je treba paziti in ne dovoliti, da pridejo na obisk tisti, ki bi nas spet pošiljali na otoke, v zapore, v koncentracijska taborišča. Tisti pravijo, da so plinske celice in krematoriji gola izmišljotina. Tisti ne marajo, da se o tem govori mladini v šolah.

Seveda, tak najlaže pride v hišo, če pes ne laja in gospodar krepko spi.

Zato je potrebno, da sovrznika, odkritega ali prikrita, v potuhnjene, pravočasno spoznamo. Zato ne sme nikoli v pozabo, koliko krvi in trpljenja je terjala našega naroda in drugih narodov, in kaj terja še zdaj v nekaterih deželah boj za svobodo, enakopravnost in socialno pravičnost.

Sele zadnja leta prirejuje naša šola ogled Rižarne, edinega nacističnega taborišča v Italiji, ne vem pa, kako profesorji prej pripravijo te obiske. Sele zadnja leta. Zakaj ne še prej? Ne vem, katera izmed naših šol je do sedaj priredila izlet v Gonars, ali v Begunje, v bolnišnico «Franja», v Cerkljo ob Krki.

ZGODOVINSKE ODLOČITVE V NOČI 13. APRILA 1945 V NEKEM TRŽAŠKEM PREDMESTJU

Sklicanje slovensko-italijanskega plenuma v Trstu in izmikanje CLN za skupno protifašistično fronto

Prejšnjo nedeljo smo v okviru priprav za vstop v Trst pisali o pripravah za sklicanje tržaškega slovensko-italijanskega plenuma, ki naj bi bil izraz skupnega slovensko-italijanskega protifašističnega gibanja vključno s CLN.

V okviru teh priprav je bil v Trstu 10. aprila, kot piše v svoji knjigi «Pregled zgodovine NOB v Sloveniji — V.» Metod Mikuž, sestanek okroglega komiteja. Na tej seji so reorganizirali tržaške okraje: 1. okraj sestavljala bivši 1. in 7. okraj, 2. okraj bivša 2. in 6. okraj, 3. okraj bivša 3. in 5. okraj, 4. okraj je ostal isti, 5. okraj pa so postale Milje. Ko so govorili o plenumu, ki so ga zaradi zakasnitve pri pripravah postavili na noč od 13. na 14. april (po Mikužu), so ugotovili, da so vse organizacije in posamezniki našo iniciativno podprli, le s CLN so bili pogovori še v teku. «Ta je naša iniciativno tudi podprla, bile pa so se precejšnje rezerve glede našega organizacijskega programa. Glede vojaške akcije se je CLN skliceval na Tri Benetice, glede politične akcije pa je zahteval povezavo med CLN in jugoslovansko vlado, ker gre za reševanje problema mednarodnega zračnega prevoza, na pa bi sejo prelomili za dva dni».

Prav tako 10. aprila pa se je — kot piše v svoji knjigi «Trst 1941—1954» Bogdan C. Novak, sestalo v Trstu v županstvu in na sklicanje župana Pagninija nad 500 predstavnikov italijanske skupnosti v Trstu. Na tem sestanku je prefekt Coccini spodbujal slavno iredentistično tradicijo in obrazložil svoj obrambni program: «Notranji politični boj je spričo grožnje, ki trka na vrata, luksuz, ki si ga ne moremo privoščiti... Danes, ko se spet hoče (od slovenske strani) napadati naša nacionalnost, moramo biti vsi eni misli, ena sama duša, en sam italijanski blok». Po Cocciniju bi se morale vse italijanske sile združiti v obrambo mesta. On in župan bi jih organizirali in pripravili za trenutke, ko bi Nemci odšli ali bili pripravljeni prenesti oblast na italijanske predstavnike. Ne smejo se izvajati diverzantske akcije proti Nemcem, ker bi taki napadi oslabil nemške sile, medtem ko bi vodile ogrožen boj proti jugoslovanski 4. armadi, ki je napredovala, ali pa bi preprečili obrambo Trsta pred «slavi». Ko pa bi Nemci pokazali svoj namen predati oblast italijanskim predstavnikom ali pa zapustili Trst, bi voditelji obstoječe administracije takoj priznali voditelje CLN kot prvotne komandante vseh rednih in vrstovojnih enot na področju».

Albin Bubnič

Bogdan C. Novak takole nadaljuje v svoji knjigi: «Če bi Nemci prenesli oblast naravnost na CLN, ali če bi se umaknili, ne da bi poškodovali pristanišče naprave ali druge javne in zasebne naprave, bi jim bilo treba dovoliti, da nemoteno zapustijo Trst. V nasprotnem primeru bi se Italijani morali boriti, da bi preprečili poškodovanja. Po odhodu Nemcev bi se morale vse italijanske sile združiti za zaustavitev jugoslovanske okupacije, dokler ne bi prišla angloameriške sile. V primeru če Nemci ne bi odšli pred prihodom angloameriškega, bi Italijani morali počakati in ne bi smeli ovirati Nemcev v boju proti napredujočim jugoslovanom. Glavni Coccinijev cilj je bil organizirati miren prenos oblasti in pripraviti vojaško silo, ki bi bila sposobna vzdržati jugoslovanski pritisk in preprečiti vstop mestnih partizanov».

Nato pravi Bogdan C. Novak v svoji knjigi se, da je bila pod neposrednim poveljstvom župana Pagninija njegova najbolj zaupna enota «Guardia civica», ki je bila organizirana med nemško okupacijo, ki je štela 1800 mož in delovala kot policijska sila, ki pa bi v trenutku, ko bi CLN prevzel oblast, prešla pod njegovo poveljstvo.

Mikuž piše nadalje v svoji knjigi, da se je 12. aprila sestala okoli 300 mož in da so se seji pregledali referate za plenum in sporočili, da je CLN sklenil poslati pet delegatov, od vsake stranke po enega zastopnika. Ni pa CLN privolil, da bi nastopal na plenumu kot celota (na pr. kot OF) in ni priznal obstoja italijanskih množičnih organizacij izven CLN, kot na primer Delavske enotnosti. Na seji so preučili tudi pregled plenuma. Naposled se je plenum začel 13. aprila od pol desetih zvečer (po B. Novaku je bil v noči med 12. in 13. aprilom).

Mikuž piše o tem naslednje: «Za OF so bili navzoči delegati David, Marko, Miha, Vojko, Karl, za CLN Carli, Bisi in Gildo, za DE Silvano, Palo, Skočir, Massimo, za AFZ Delak, Marija, za italijansko AFZ Mira, Bruna, za ZSM Zora in Nada, za italijansko antifašistično mladino Giulio, Liliana, Gino, za neodvisne demokrate Silvio in Zupnik od Sv. Ivana. Niso prišli Duca, profesor, dva povabljenca zdravstva in dva delegata CLN. Opravičeno je izostali Forti».

Plenum je naprej pozdravil delegat DE Silvano in ugotovil zgodovinski pomen sestanka v «dobi demokratičnega boja tržaških antifašističnih sil». Delegat CLN Carli je poudaril nujnost povezave slovenskega

in italijanskega življa v Trstu in te snega sodelovanja demokratičnih antifašističnih sil za prevzem oblasti.

Politični referat je imel štoka, za tem pa je trajala nekaj ur razprava, a se je gibal bolj okrog organizacijskih problemov in težav. Prevladal je bolj lokalni patriotizem («kako rešiti Trst»). Delegati CLN niso posegli v razpravo. Organizacijski referat je imel delegat DE Paolo in živahna diskusija je trajala dve uri. V njej so poslali italijanske organizacije izven CLN in njegovih petih strank, ki pa sta v bistvu samo dve, akcijska stranka in italijanska demokracija. Dokazovali so, da CLN nima za seboj mladine, napadali so očitek CLN, da ta plenum ni pooblaščen za nobeno sklepanje, in trdili CLN, da imajo pravico pravih zastopnikov le CLN in OF. Zato naj prideta v izvršni odbor dva zastopnika CLN in več zastopnikov OF (5:3) itd.

Zastopnikom CLN so odgovarjali, da zahtevajo v izvršnem odboru zastopstvo vseh borbenih antifašističnih sil v Trstu, na kar so delegati CLN odgovorili, da imajo mandat vztrajati na svojem stališču, da se na tej seji pomenijo o porazdelitvi funkcij

pri prevzemu oblasti, da se postavi v Trstu CLN, v katerem naj bi bila zastopana tudi OF, in da imajo mesto stražo (Guardia civica) v Trstu za svojo vojsko in so že postavili njen glavni štab iz vrst, vključenih v CLN. Nato so delegati CLN odšli, objubil pa so, da bodo v CLN vedeli stališče plenuma in da bodo odgovorili v treh dneh.

Mikuž nato piše, da so izvolili izvršni 11-članski odbor plenuma, in da so v njem rezervirali 3 mesta za CLN, na koncu pa so sprejeli resolucijo, ki pravi, da je ustanovljen skupni antifašistični organ boja vseh Tržačanov, ki jih poziva v boj proti okupatorju in vsem domačim izdajalcem ed oborožene vstaje v mestu».

Verzija, ki jo o tem plenumu daje Bogdan C. Novak se razlikuje v detajlih in pa seveda v avtorjemvem komentiranju, ki odraža nerazumevanje demokratične širine NOB. Takole pravi med drugim:

«V nekem tržaškem predmestju se je (v noči med 12. in 13. aprilom) sestalo kakih 25 delegatov, ki so v glavnem pripadali Osvobodilni fronti, Delavski enotnosti in njenim pomožnim organizacijam. CLN je poslal samo dva zastopnika, Carla Schiffertja in gospojo Caraccija».

Eden od filokomunističnih delegatov je predlagal ustanovitev mešanega izvršnega odbora, ki naj ga sestavlja 8 Italijanov in 3 Slovenci kot zastopniki vseh protifašističnih organizacij. Prisotni so sprejeli, da trije Slovenci predstavljajo slovensko Osvobodilno fronto in njeni dve pomožni organizaciji, Slovensko protifašistično mladino (ZSM) in slovensko «Antifašistično žensko zvezo» (SPZZ). Nesporazum pa je nastal glede imenovanja osmih Italijanov. Komunisti so zahtevali, da naj bi pet od osmih članov predstavljajo italijansko komunistično stranko, Delavsko enotnost in tri italijanske pomožne komunistične organizacije, t.j. Zvezo italijanskih demokratičnih žena, Zvezo italijanske mladine in Neodvisne italijanske demokrate.

Bilo je remek delo komunistične strategije — pravi B. C. Novak. Komunisti so preprečili CLN za sodelovanje s predlogom o sestavi odbora, ki bi štel dve tretjini italijanskih in eno tretjino slovenskih članov na oštvi etničnega principa. CLN pa je razlagal ta predlog tako, da bi on sam imenoval dve tretjini članov, ostalo tretjino pa bi imenovali komunisti. CLN se je prejel zapeljati od svoji nacionalističnih čustev. Komu-

sti bi tako dosegli absolutno večino 8 članov (3 Slovence in 5 Italijanov) proti samo trem italijanskim članom CLN, čeprav bi apriori etnični odnos približno dva Italijana za enega Slovenca. Razumljivo je — pravi Novak — da CLN predloga ni sprejel. Nadaljni razlog za spor je bila «Guardia civica», mestna policija, ki jo je organiziral župan Pagnini. CLN je hotel združiti «Guardie civice» s svojim ilegalnim vojaškim gibanjem. Komunisti so se uprli trditi, da so mestno policijo organizirali nemški kolaboracionisti in da se je borila z Nemci proti partizanom.

Diskusija je trajala vso noč brez sporazuma. Proti jutru sta oba predstavnika CLN odšla in komunisti so izvolili izvršni odbor kot najvišji izvršni organ vseh protifašističnih sil, ki se je imenoval Izvršni slovensko-italijanski antifašistični odbor CEAIS. Sestavljalo ga je 8 članov, 3 Slovenci in 5 Italijanov. Tri mesta so bila rezervirana za italijanske predstavnike, ki bi jih moral imenovati CLN. O dogodkih po plenumu prihodnje.

Prirejeno po knjigi M. Mikuža «Pregled zgodovine NOV v Sloveniji — V.» in po knjigi Bogdana C. Novaka «Trst 1941—1954».

PRODIRANJE ENOT 4. ARMADE PROTI SLOVENSKEMU PRIMORJU

Po osvoboditvi Otočca in Senja zadnja faza pred bitko za Reko

Pri Otočcu uničena sovražna 392. divizija in ubit njen komandant - Paničen beg ustašev

LEGENDA
CV GLAVNI CENTAR VEZE
ICV ISTAKNUTI CENTAR VEZE
Pm CV POMOČNI CENTAR VEZE
AB ARMISKA BAZA
OAB GOLEDAK ARMISKE BAZE

Po osvoboditvi Gospiča in Paga so se enote 4. armade začele razmestiti za ofenzivni sunek proti Otočcu. 5. aprila so enote v svojem napredovanju na izhodiščne položaje vodile manjše boje in pri tem gonile sovražnika pred seboj. V tem premikanju na nove položaje za napad na Otočac so sodelovali 19., 13., 26., 20., 9., 43., 7. in 8. divizija, pri čemer je še posebno pomembne uspehe dosegla 7. divizija, ki je omogočila spojitve svobodnega ozemlja Gorskega Kotara in Slovenije, kjer sta delovala 43. divizija in 7. korpus, z ostalimi svobodnim ozemljem. S tem o bila odprta široka vrata za manevre v globokem sovražnikovem ozemlju v smeri Drežnice, Jasenak, Mrkolje, Lovke. Zelo pomembno je bilo, da sta bila 392. in 11. sovražnikova divizija s tem povsem odsekani od Karlova in Zagreba in se tako Leohor na, da ju privede na področje Karlova, ni mogel več uresničiti.

Na večer 5. aprila so bile vse enote že na določenih položajih, pred njihovo fronto pa je sovražnik držal Otočac z glavnino 392. divizije, medtem ko je z vrsto oporišč nadzoroval komunikacije Otočac — Zuta Lokva, Brinje — Zuta Lokva — Vratnik — Senj in Jablanac — Senj — Sušak. Severno od prelaza Vrh Kapele je imela še nekoliko oporišč na širšem področju Ogulinja. Njegova 392. divizija je v zadnjih bojih utrpela velike izgube, 11. ustaška divizija je bila zdesetkana.

V takem položaju je štab 4. armade sprejel odločitev za uničenje sovražnikovih sil pri Otočcu, Brinju in Senju tako, da se ne bi moglo umakniti niti proti Ogulinju niti proti Reki vzdolž obale. Z dnevnim poveljem 6. aprila je določil posameznim enotam naslednje naloge:

19. divizija naj z izhodiščnega položaja napade in zavzame Otočac in naj se nato usmeri na komunikacijo Senj — Novi tok, da obkroži Senj s severozahoda;

13. divizija naj napreduje jugovzhodno od Brinja za napad na mesto in za zavarovanje v smeri Ogulinja;

26. divizija naj hitro napreduje v smeri Brloga, da zapre komunikacije Otočac — Krč — Sveti Jurje in Otočac — Rapajci — Zuta Lokva in izvaja pristiki na Otočac;

9. divizija naj napreduje v smeri Karlobag — Jablanac — Senj; 20. divizija naj se koncentrirata pri Perušiču kot armadna rezerva; Tankovska brigada naj pošlje dva bataljona v smeri delovanja 19. brigade; oskrbovanje armade se prenese v Karlobag in se potem premika proti Gospiču in Otočcu.

Vse enote so v celoti začele izvajati zadane jim naloge 6. aprila, pri čemer je glavno nalogo opravila 19. divizija s tremi svojimi brigadami. Pri svojem napredovanju, pri katerem ji je pomagal 2. tankovski bataljon, je najprej pri-

silila sovražnika, da se je zaradi nevarnosti neposredne obkolitve, umaknil iz Otočca, nakar je brigada mesto osvojila v večernih urah in nato preganjala njegovo zaščitnico vse do mesta Kompolje.

Prav tako so, čeprav s precejšnjimi boji, tudi ostale divizije napredovale v svojih smereh in tako po osvoboditvi Otočca potisnile sovražnika na cesto Zuta Lokva — Senj brez vsakega upanja zanj, da bi se mogel še prebiti proti Ogulinju in Karlovcu. V bojih pri Otočcu je imel sovražnik velike izgube, vendar pa obkoljevanje v smislu armadnega povelja je ni v celoti uspelo. Slabši sovražnikovi odločki so se umaknili preko Jablanca proti Senju, vendar pa niso imeli nobene možnosti, da bi zadržali 9. divizijo in rešili močno obojno topništvo, ki je pri Jablanu zapiralo prehod med Rabom in Paragom. Po drugi strani pa tudi sovražnikova 237. divizija in kazala nobenega namena, da bi se angazirala v bojih v Liki. S svojim izpadom preko bivše jugoslovanske italijanske meje na operativno področje 15. korpusa, oziroma na področje armadne skupine «E», je hotela samo pritegniti nase del 4. armade in tako razbremeniti 392. divizijo. V Ogulinju je imel sovražnik močno oslabilen silo, ker je del posadke iz garnizona uporabljal za okrepitev svoje fronte v zahodni Liki. Sile na črti Generalisti

stol — Karlovac so bile angažirane pri Primisliju, z enim delom pa so morale varovati komunikacijo Ogulin — Karlovac in sam Karlovac, na katerega so sile jugoslovanske vojske iz Korduna, Slovenije, žumberka in Pokuplja izvajale močan pritisk.

Ko je komandant 392. divizije spoznal, da se ne bo mogel upirati silam 4. armade, je predlagal komandantu XV. korpusa umik ob obali do Hreljina, da bi tam nadaljeval odpor. Toda komandant korpusa je predlog odbil in zahteval divizijo, da brani položaje, na katerih je bila. Na večer 6. aprila je glavnina 4. armade (19. divizija) dosegla črto Rapajci — Kompolje — Krasno v smeri proti Zuti Lokvi in Senju, kamor se je bila umaknila znatno oslabilena 392. divizija, 7. divizija 4. korpusa JLA pa je s svojim globokim prodorom že bila čvrsto na komunikaciji Ogulin — Senj.

Tak položaj je narekoval armadi naslednjo nalogo: potiskati sovražnika k obali, ga tam obkoliti in uničiti. Zato se je moral del njenih sil prebiti preko težko prehodnih Velebit in se razvrstiti za napad, 7. divizija pa se je vrnila v sestav 4. korpusa, ki se je moral zato, da zaščiti desni armadni bok, angažirati v bojih proti 104. nemški diviziji in njenim silam pri Primisliju. Sprito takega razvoja dogodkov so posamezne enote dobile naslednja dne nove ukaze in glavne smeri napada so bile sedaj Jablanac, Senj in Ogulin. Tako sta 13. in 19. divizija že v teku 7. aprila zvečer zavzele več utrjenih sovražnikovih oporišč, med katerimi tudi Zuto Lokvo. Za naslednji dan, to je 8. aprila, pa je dobila 19. divizija tri brigade: prvo, da zavzame Senj; drugo, da pošlje svojo 14. brigado v smer Kriva pot — Krmpote z nalogo, da prepreči sovražniku umik iz Senja proti severu; tretjo pa, da naj napad na Senj izvrši 26. divizija in da ostaja 19. diviziji kot glavna naloga preprečevanje sovražniku, da se umakne iz Senja.

Dne 8. aprila je 19. divizija udarila v smeri Senj — Novi in sovražniku zaprla pot, 26. divizija je s svojimi brigadami delovala v smeri Jablanca, na katerega je izvršila napad 9. divizija. Okrog 14. ure je del 9. divizije vkorakal v samo mesto, drugi del pa je sovražnika uničeval med Josinovec in morjem in ga tudi popolnoma uničil. Jablanec je bil do mraka popolnoma očiščen, istočasno pa so tudi slabe divizije 4. armade napredovale v smeri Karlova in Zagreba. Štab armade se je iz Gradača preselil v Gospič.

Proti koncu 8. aprila so tako bili ostanki 392. divizije in drugih sovražnikovih enot dejansko obkoljeni v Senju in jim je ostala edina možnost, da se ob obali prebiti proti severu in da se skušajo spojit z 237. divizijo, ki je nadaljevala svoj premik od severa proti Novemu. Liški ustaši in 11. divizije so z izgubo svojih oporišč, predvsem pa Gospiča, izgubili vsako moralno oslombo in se spretno v reke beguncev, ki so brezglavo drle proti morju, da bi se preotkile do Sušaka in Reke.

V takem položaju je dobila 9. aprila 26. divizija nalogo, da napad-

(Nadaljevanje na 7. strani)

PRIČEVANJA IN SPOMINI OB 30-LETNICI OSVOBODITVE

IZ SPOMINOV ENEGA PRVIH ILEGALNIH ORGANIZATORJEV V TRŽAŠKEM MESTU

Nastajanje prvega proglasa OF v Trstu v Ulici Costalunga in Ulici Carpinetto

Kako sta Anton Velušček-Matevž in Albin Čotar-Jaduk sestavljala proglas pri Gerkovih, tiskala pa na rotarko v Ulici Carpinetto

Okoli novega leta 1942 niso imeli časniki priložnosti, da bi objavili kaj prida poročil z bojišč. Na vseh frontah sveta je bilo zimsko zaletenje. V tržaškem mestu pa je bilo politično ozračje pod mučnim vtisom usmrtnih ploskev. Fašistična oblast je s smrtnimi obsodbami svojih odločnih nasprotnikov dosegla nekaj povesnega drugega kot je želela — ljudje iz najrazličnejših družbenih plasti so bodisi z besedo, bodisi z dejanji in vedenjem kazali svoje nerazpoloženje do vojne, ki jim je podaljševala že nekajletno pomankanje in bedo. Posledice vrste srd do fašizma pa je bil v srcih in zavesti Slovencev, kajti že dobri dve desetletji jih je usmrtoval in je svojo ost sedaj usmrtil prav na odkrivanje in neusmiljeno preganjanje protifašističnih organizacij. Že nekaj dni po decembrskem tržaškem procesu je uspel fašistični policiji s pomočjo agentov, špijnov in vrtnicev se en vdor v že itak razrahljano tržaško protifašistično organizacijo. Konec decembra je bil aretiran Oskar Kovčič in prve dni januarja se njegov brat Leon, oba zadržanika in prvoborcev v tržaškem mestu in njegovi bližnji in daljni okoličniki, z njima v preteklih dneh in tednih sodelavci iz Trsta, Tržica, s Krasa in iz Slovenske Istre. To je bil za slovenske porajajoče se vseljudo proučevalno gibanje nov hud udar. Ostalo je brez vodstva, brez povezave.

Da bi odpravil nastalo vrzel, je OK KPS sklenil poslati na območje Trsta nekaj, v illegalnem delu že izkušenih kadrov. Tako smo bili za delo v Trstu določeni trije — Stane Bidovec, Darko Marušič in avtor tega prispevka. Ker so Bidovec aretirali tik pred odhodom iz Ljubljane, je naloga ostala le nama z Darkom. Vendar sem zaradi težkih pogojev ilegalnega dela v tržaškem mestu in Trstu bival in deloval skrajno le jaz, medtem ko se je Darko Marušič zadrževal na Krasu.

Organizirati revolucijo na politično in narodnostno tako neenotnem in mešanem ozemlju, kot je bil Trst, je pomenilo, propagirati stališča v enotnem boju proti nacifazizmu, ki jih je vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja uspešno širilo po vsej Jugoslaviji. Za izvedbo tega tudi v Trstu pa je bila potrebna organizacija, ki bi bila sposobna popeljati v boj proti fašizmu ljudske množice. Zato je razumljivo, da je bila porajajoča naloga pred menoj in mojimi sodelavci — utrditi oslabilo organizacijo in v njej uveljaviti učinkovito politična izhodišča in stališča.

Pri izvajanju tega načrta sem se že aprila dvainširidesetega leta srečal z Dragom Sedmakom iz Krija za pri Trstu, z njim pa me je povezal Franc Hvalič. Šhajala sva se pri Sedmakovi teti Pavli, ki je imela gostilno v Ulici Milano, pri njej pa sem se pogosto tudi hranil. Ko vsa z Dragom razglabljal o tem, kaj je ukreniti, da bi bilo organizacijsko delo čim bolj učinkovito, sva ugotovila, da je pomankljiva in pravzaprav popolnoma nezadostna propagandna plat. In da bi stekla, nam manjka gradiva. Tako je Drago Sedmak prišel na misel, da bi lahko propagandno gradivo pridobili z lastno rotarko. Kako nabaviti razmnoževalni stroj pri vseh mogočih kontrolah in budnih očeh in uspeših fašistične policije, pa so bile težave največje.

Konec junija me je obiskal na stanovanju Vlerije Kocjančič v Ulici Cancellieri, tako kot je bilo dogovorjeno že pred mojim odhodom iz Ljubljane. Anton Velušček-Matevž, poverjenik OK KPS in organizator na Gorškem in ki je imel pogoste zveze z Ljubljano. Ko sem mu razložil našo zamisel o širjenju propagande s tiskano besedo, sva ugotovila, da se pri iz-

Popravki

V članku »Gosta kurirska mrcina«, objavljenem 23. marca in napisanem po razgovoru s tov. Francem Čehovinom Radom, je napacno navedeno, da je bila Čehovinova kurirka Anica iz Šempaske. Bila je Anica iz Barkovej. V sestavku, napisanem po razgovoru s tov. Francem Čehovinom Radom, dne 30. marca »Gapovci II. sektorja napadejo in zažgejo garažo nemškega poveljstva v U. d'Azeglio«, se je vrnilo nekaj netočnosti. Predvsem ni šlo za »gapovce«, temveč za akcijsko skupino II. sektorja. VOP ni bil podrejen Komandi mesta, pač pa je z njo tesno sodeloval, podrejen pa je bil svojemu poveljstvu. V članku Eugenia Laurentija »Nastanek, razvoj in bojna pot brigade Garibaldi - Trieste«, objavljenem 4. aprila, je ime kraja Gradiška napacno. Gre za kraj Gradiška nad Prvačino. Čitatelje prosimo, da nas na vse morebitne napake klopezimo, krajev, datumov itd. opozorijo.

forumi, ki bi bil tak dokument pristojen objavljati in podpisovati. Brez takšne odgovornosti in če bi ostal letak anonimni, pa bi bil brez haska, naučinkovit. Iz stiske naju je spravila misel — letak bo izdala OSVOBODILNA FRONTO ZA TRST ...

In tako sva tudi storila. Kasnejši dogodki so pokazali, da je bila najina odločitev posrečena in za takratne razmere tudi najbolj primerna.

Tiste noči neke v poznem avgustu ali prve dni septembra 1942 je bilo tako v stanovanju Gerkovih v Ulici Costalunga opravljeno zgodovinsko dejanje protifašističnega boja v Trstu. Temeljni kamen je bil postavljen, ko sva z Darkom Marušičem sestavila besedilo proglasa tržaškemu prebivalstvu.

Z Darkom sva kar žarela od zadovoljstva, storojeno takšno odgovorno delo pa ni bila majhna stvar. In midva, ki sva vzela nase vso hraprost in odgovornost za ta podvig, sva bila pravzaprav mladina trindvajsetih oziroma petindvajsetih let. Naloga pa sva opravila z vsem revolucionarnim zanosom in zavestjo, in — po pravici povedano, tudi s kančkom mladeniške naivnosti. Ugotavljala sva, kako opravljava najbolj težko nalogo revolucije, ker je Trst najbolj izpostavljena točka v sočudenju z reakcionarnim zahodom. Voditi na tem predelu revolucijo in pisati zanjo proglose pa pomeni že tudi opravljanje dolžnosti malega CK — in podobno sva modrovala. Tako sva kljub vsem preostanim težavam uživala še svoj prvo mladostno preživetje, ko sva se po malem norčevala iz samih sebe.

Sedaj pa nama je ostalo samo še eno opravilo — proglas razmnožiti. Darko je prevzel skrb za izdelavo matrice, jaz pa dokončno ureditev tiskarskega prostora.

Sestala sva se po nekaj dneh na domu Franca Mezegea, ki naju je odpeljal v skrivno tiskarno v Ulici Carpinetto. Kod in kje smo hodili tisto noč, si nisem zapomnil. Vstopili smo v prostor, ki je imel na tleh zbita zemljo in ga je osvetljevala petrolejka. Tesen in zaprt prostor naju je navdajal po malem s strahom — kaj če nas tukaj in takšne zaloti sovražnik? Sret bi bilo zastoj delo tistih mesecev in kdove za koliko časa?

Najprej sva si dobora ogledala rotarko, ki je stala na mizi. Kako pravzaprav deluje, ni vedel nihče od nas. Po nekakšnem smiselnem sklepanju sva vložila matrico in valj premazala z barvo, nato pa vložila papir in zavrtela ročico. Komaj sva krotila pričakovanje, kaj se bo pokazalo na papirju, ki bo prišel iz stroja.

Obup naju je zajel — sicer je bilo besedilo v celoti odtisnjeno, napisala proglasa pa ni bilo nikjer. Toliko dela, toliko skrbi in tveganja, učinek pa takole reven. Kar naprej sva slonela vsa neboljena nad rotarko in preizkušala vse mogoče vijake in ročice in vzmeti.

Končno se nama je zazdelo, da sva zdelala pravo. Nekaj se je premaknilo. Zavrtela sva ročico in na svetlobo petrolejke je zlezal list papirja z odtisnjenim popolnim proglasom, z naslovom in podpisom vred ...

Vendar — posrečilo se nama je! Vriskala bi od veselja, pa tega nisva smela. Tako sva pa kar naprej vrtela ročico in stroj je brez prestanka metal iz sebe proglose protifašističnim prebivalcem Trsta. Veliki boj jugoslovanskih narodov proti nacifazizmu bo prav skozi delo najinih in rok zavednih tržaških Slovencev in proletarcev zajel tudi to najbolj izpostavljenemu ozemlju in obrodil bogate sadove.

Tako se je začela prava vstaja tudi v tržaškem mestu.

ALBIN ČOTAR-JADUK

ZA OBLETNICO SMRTI LOJZKE TROŠT-NATAŠE S SLAPA PRI VIPAVI

Častna pot predane primorske žene borke in ugledne politične delavke

Z delom za svobodo je pričela že leta 1941, ko se je v domačem kraju srečala s prvim primorskim partizanom Jožetom Lemutom-Sašo

Albin Čotar-Jaduk, organizator OF v Trstu leta 1942. Slika iz ilegalne izkaznice na ime Danilci Carlo, izdelana v ilegalni tehniki v Ljubljani za prihod v Trst 15. II. 1942

primorskih prizanov dobro prezimila in se nekoliko tudi številčno povečala. Razvila se je v Brkinsko četo.

Lojzka in brat Karel sta bila med tistimi aktivisti na terenu, ki sta za obstoj prvih partizanov veliko naredila. Dne 5. aprila 1942 so fašisti pridreli na Ostržno brdo in tam požgali Maslovo domčijo. Dva brata in dve hčeri Maslove družine so tedaj pobegnili in se priključili partizanom. Kmalu zatem so v Brkinih pogorele še nekatere druge domačije, aretiranih je bilo blizu 300 ljudi. Nekaj podobnega so pričakovali tudi na Vipavskem. Troštova Lojzka in Karel sta se pred morebitnim podobnim fašističnim divljanjem umaknila v partizane.

Dne 14. maja 1942 sta stopila v Voljko vod, ki je tedaj taboril med Gočami in Gorenjo Branico. Organizator prvih primorskih partizanskih enot Jože Lemut-Saša je Lojzki kot partizanki dal ime Nataša. To ime ji je ostalo do smrti, saj jo primorski partizani in aktivisti poznajo predvsem le po tem imenu.

Kot prva partizanka na Vipavskem je Nataša pogumno sprejemala nase vse težave in napore ter nevarnosti, ki jih je bilo treba premagovati, da je mogla obstati. V svojih spominih se hvaljevo spominja, kako lepo je bilo vedno, kadar je prišla, pri Kantetovih in Kobolih v Gorenji Branici. Pravi, da je bila Antonija Kante njena druga mama, saj je nadvse skrbno poskrbela za Natašo. V začetku avgusta 1942 je pri Gočah prišla pred večjo italijansko patroljo. Rešila se je tako, da je zasledovalcem ustrelila psa volčjaka in pobegnila.

Sredi avgusta 1942 je bila v taborišču na Vodica nad Ozeljonom, kjer je bil 15. avgusta ustanovljen prvi primorski partizanski bataljon. V njem je bila še vedno edina partizanka, Jože Lemut-Saša, Milko Šcapapan-Igor in Martin Greif-Rudi ter Lojzka Trošt-Nataša, ki je bila pripravi večje zborovanje deklet iz Ozeljana in Vitovelj. Prvič so tedaj ta dekleta videla pravo partizanko, kar jih je vse še posebno navdušilo in jih čustveno navezalo na partizansko enoto, ki je tedaj taborila v bližini. Nataša se spominja, da je v taborišču na Vodici prišla nova borka Olga Hrovatn-Zmagaj, ki je imela komaj 16 let.

Po Natašinem spominu sta septembra 1942, ko je Vipavska četa taborila nad Vogrkem, prišli še dve novi borki: Nada Skrk in Ivanka Pangaršič, doma iz Ljubljane ali okoličnice, ki sta tedaj pobegnili iz internacije. Oktobra 1942 so v Vipavski četi prišli iz Lož pri Vipavi dva brata in sestra Malik. Dne 8. decembra 1942, ko je četa taborila na Nanosu, so se vanjo zaletle tri sestre Žvokelj s Slapa pri Vipavi.

Ko je okrog 20. oktobra 1942 prišel iz Notranjske na Primorsko Loški odred, je bilo v njem 17 borcev in 13 deklet, med njimi tudi Kristina Maslova z Ostržnega brda in Francka Samsa iz Ilirske Bistrice. Nad Ozeljonom so se razdelili; polovica jih je ostala v Vipavski dolini in na Krasu, polovica pa jih je odšla proti Tolminkemu Lomu. Nastal je Šoški odred.

Nataša je bila tedaj v 2. Vipavski četi. Zadrževala se je na pobojnih Nanosa, okrog Podrage in Gorenje Branice ter tako uspešno prezimila. Marca 1943 sta v 2. Vipavsko četo, ki je taborila nad Gorenjo Branico, prišli v partizane dve materi s hčerami. Bile so iz Gorenje Branice in iz Erzelja.

Aprila 1943 je bila Nataša poslana na Tolminko, kjer je prišla v enote Severno-primorskega odreda. Prišla je na planino Golobar nad Bovecem. 25. in 26. aprila so se dogovorili, kako bodo sestavili program za proslavo 1. maja. Nataša in Mira sta se že učili vsaka svojo recitacijo za to slovesnost, ko je

Kako so Nemci pomagali porivati voz z orožjem

Kaj se lahko zgodi, če osliček opeša Nemcem prav pred nosom

Ker se je v naših skladiščih v Lonjerju kopičilo orožje, ga je bilo treba spraviti v Gropado ali Boršt, da bi šlo od tam dalje do partizanskih enot na Krasu in v Brkinih. Med drugim smo imeli tudi francosko zbrojevko ter veliko količino municije zanjo. Bilo je tudi precej ročnih bomb in še drugega orožja in naju je bilo nekaj ukreniti, da bi vse to odpeljali.

Prav takrat — toda dneva se ne spominjam več — je bil doma na bolovanju tovariš Ferdinand Cok, ki je pozneje padel pri Podragi v Vipavski dolini. Bil je vsekakor predrzen in pogumen fant. Z njim sem se domenil, da bova orožje spravila iz Lonjerja vse hčrati. Zato sem šel na Katinaro k Mežnarjem, da mi posodijo osla, oziroma oslička, saj je bila to majhna živalca, ter voz, ko sem se vračal proti Lonjerju z osličkom in vozom, se mi po poti srečal Mičeta iz Vrtače in ga prosil, da mi posodi še koso in grablje. Ko smo vse orožje in strelivo naložili na voz, je Ferdinand nakosil še nekaj trave, ki smo jo raztresli na tovor, nanj pa naložili še koso in grablje. Tako smo bili vsaj po našem mnenju dobro zakamuflirani.

Odpravila sva se na pot, toda za vsak primer sva vtaknila v žepa

pa sva tudi samokrese. Morala sva skozi blok na Ključu, ker sva se odločila, da popeljava ves dragocen tovor v Boršt. Ko pa sva dospela pod blok, tja, kjer se začne cesta vzpenjati, je najin osliček omagal. Konec je bil zanj le prestrm, očito pa je bil tudi tovor pretežak. Na bloku so bili Nemci in naju opazovali. Ko so videli, da živel ne more speljati, so kar trije pristopili in naju vprašali po nemško seveda, kaj peljemo. Nedožnost smo jim pokazali na travo, grablje in koso. Nato naju je eden od njih spet vprašal, kaj dajemo jesti temu oslu, da je tako kilav. Ali nimamo ovsu? Kar po domače sem mu odgovoril, da ovsu pač nimamo in da če se mu žival res smili, naj nam da eno roko in pomaga poriniti voz do vrha klanca, saj bo potem proti Borštu šlo še samo.

In Nemci so res pristopili ter oslu in nama pomagali porivati orožje in municijo v klanec.

Če bi bili vedeli, komu je to orožje bilo namenjeno in da bomo z njim tolkli prav po njih, bi se bili najbrž obnašali drugače. Kdove kako bi se tudi izteklo, če bi naju pregledali. Lado Ferluga - Cvek

Od leve: Stana Malik iz Lož, Lojzka Trošt-Nataša s Slapa, za njima Zalka Zvanut iz Lozice, fotografirane poleti 1946

bilo taborišče 26. aprila zjutraj napadeno. V boju ki je trajal ves dan, je padlo 40 borcev, med njimi štiri partizanke. Nataša je bila ranjena v vrat in je zaradi krvavitve močno oslabila. Pomagali so ji, da je prišla do sanitetne postaje pod Gregorčičevim slapom pri Vrsnem. Tam se je tedaj mudil partizanski zdravnik dr. Peter (Aleksander) Gata, ki je Nataši dal strokovno nego. Kmalu se je toliko pozdravila, da je mogla zapustiti to sanitetno postajo. Z manjšo skupino partizanov je šla skozi Čadrag, Knežke Ravne, pri Kneži čez Bačo, prek Šentviške planote na Vrše. Od tu je prišla v Trnovski gozd, kjer so se zbirale skupine borcev, ki so se z Gregorčičevo brigado maja udeležile pohoda v Beneško Slovenijo. Iz Trsta je prišel Darko Marušič - Blaž in z Natašo sta odšla mimo Lokve in Čepovana na Grudnico in proti Tolminkemu Lomu. Tu se je tedaj zadrževalo pokrajinsko vodstvo upora Primorske. Nataša je tu postala članica Pokrajinskega iniciativnega odbora SPZZ za primorski del Slovenije. Ta pokrajinski odbor je vodila Zora Rupena - Katja.

Nataša je postala prava aktivistka, terenska politična delavka. Vrnila se je na Vipavsko, kjer je največ delala pri ustanavljanju terenških odborov SP-Z in odborov Zveze mladine Slovenije. Kot taka je največ pomagala pri organizaciji I. pokrajinske konference SPZZ za Slovensko primorje, ki je bila februarja 1944 v Stjaku.

Aprila 1944 je postala finančni referent pri Okrajnem odboru OF za Vipavsko. Avgusta 1944 je postala finančni referent Ajdovskega okrajnega narodnoosvobodilnega odbora, obenem pa je bila tudi članica okrajnega komiteja KPS za Ajdovski okraj. Septembra 1944 je postala izvoljena podpredsednica Okrajnega NOO na Vipavskem, kmalu zatem pa je postala tajnica Izvršnega odbora NOO za Vipavski okraj, kar je ostala vse do združitve okraja z Gorškim okrajem 1. marca 1947.

Ves ta čas je bila tudi članica Okrajnega komiteja KPS v Vipavskem okraju. Resnično, Nataša je zgled zavedne primorske žene, ki je v najtežjih časih svojega naroda vedela, kje je njeno mesto. Izbrala je težko a slavno pot, pot borke in politične delavke. Tudi kot žena in

matki je častno izpolnila svojo domovinsko dolžnost. Primorska je ne bo nikdar pozabila. CIRIL ZUPANC

Po osvoboditvi Otočca in Senja

(Nadaljevanje s 6. strani)

de Senj z glavnimi silami iz smeri Zuta Lokva — Vratnik, s pomožne strani pa od Krasna in Sveče Jureja in da mesto tudi osvobodijo. 19. divizija pa je dobila nalogo, da prepreči sovražniku umik po obmorski poti od Senja k Novemu ali iz Senjske Drage preko Krive poti na severozahod in sever. 13. divizija je morala z aktivnim napadanjem zavarovati bok in zaledje armade v smeri Ogulina, 23. divizija z dvema brigadama pa za preprečitve umika iz Senja proti Novemu. 9. divizija je dobila nalogo, da se pripravi za izkrcanje na Rabu, 4. korpus pa, da se angažira v bojih s sovražniško skupino pri Primislju in da pride v zvezo z 20. divizijo zaradi možnosti skupnega stanovanja proti 104. sovražniški diviziji, če bi se ta usmerila proti Otočcu.

Dne 9. aprila je 12. brigada 26. divizije okrog polnočnega zavzela Vratnik in vrgla sovražnika v Senjo, nato pa v nekaj urah vdrla v mesto samo in začela voditi polnične bitke. Do večera je bil Senj tudi s sodelovanjem drugih enot dokončno osvobojen, v njem pa zajete skoraj vse sovražniške sile, kolikor jim v teku noči med 8. in 9. aprilom ni v manjšem številu uspelo umakniti se iz mesta proti Otočcu.

Ker so medtem tudi ostale divizije izpolnile svoje naloge, je bila 9. aprila uspešno zapčena. 11. hrvaška divizija praktično sploh ni vaskva divizija, nemška 382. divizija ved obstajala, nemška 382. divizija pa je v bojih okrog Senja izgubila tudi svojega komandanta in se je samo zelo majhen del njenih ostankov lahko prebil do Novega. Priprejemo po knjigi »Osvobodilni pohod na Trst«

TRAGIČEN DOGODEK NA PRAGU SVOBODE

Slovenska zastavica v krsti pogumnih gropajskih pionirjev

Ubila ju je bomba, ki sta jo našla v bližini smodnišnice pri Orleku - Njuni krsti so nosili borci VDV in domači fantje

Mala Milko Jurkič in Karleto Krizmančič, fotografirana pred šolo v Gropadi, ki se danes imenuje po Karlu Destovniku-Kajuhu

Pred tridesetimi leti je prihajala v deželo dvojna pomlad. Gaja in vsa gropajska okolica je zelenela, v srcih Gropajcev pa se je vera, v vstajenje spreminjala in v prepričanje, da bo zdaj zdaj prišla svoboda.

Karleto in Milko sta nečakano spravevala ali bodo smeli tudi pionirji z zastavami in osvobojeni Trst. Skupaj z drugimi tovariši sta v gozdu poiskala primerne palice za drogeve zastavice.

V Gropadi je bila organizirana pionirska četa. Usatnovili sta jo skojevki Zora in Marija. Na sestankih so pionirji in pionirke z zanimanjem poslušali tovarišico, ki jim je seznanjala z razvojem in cilji naše borbe. Pa tudi pionirji

Karleto nesel malico stricu Avguštinu v bližino smodnišnice pri Orleku, je tam našel nekaj bomb in jih ob povratku prinesel v bližino vasi ter jih skril ob vodovodnem rezervoarju.

Sredi dopoldneva 23. aprila se je na robu vasi razlegla eksplozija. Vznemirjeni vaščani so našli kakih sto metrov od prvih hiš Milka in Karleta, ki sta v krvi ležala na tleh. Milku ni bilo več pomoči, kajti eksplozija bombe ga je ubila na mestu. Avguštin Kalc - Krpan in vaški čuvaj Franc Grčič sta izpolnila žalostno nalogo, da sta krvavo Milkov truplo prenesla v rjuhi domov. Težko ranjenega Karleta pa so nemudoma odpeljali proti mestu v bolnišnico. Toda te niso dosegli, ker je tudi Karleto med prevozom izdihnil.

Vso Gropado, ki je tiste dni s pritenim veseljem že čakala svobodo, je tragedija dveh pionirskih močno pretresla. Karleto in Milku so priridili ganljiv pogreb. V krsto so jima položili slovensko zastavico, ki jo je sešila Milena Kalc, ki preranemu grobu pa so jih 24. aprila 1975 nosili domači mladinci in partizani v civilu skoro do pokopališča. Bili so VDV-jevci Vinko, Zarko, Edi, Ivan in Branko. Med temi je bil tudi Ivan Otočan, ki je ranjen pribežal iz lonjerskega buncin. Če so iztaknili kje kako razstrelivo, so ga izročili partizanom. Ta pionirska dejavnost pa je postala usodna za Milka in Karleta. Desetletni (31. 12. 1934) Emil Di Gorič (Jurkič) je bil komandant krste, njegov sovrstnik (3. 10. 1934) Karleto Krizmančič pa komisar. Bila sta največja prijatelja in na teličnem večer skupaj. Ko je nek

Milko in Karleto sta kljub svoji rosnosti mladostno sodelovala, svojim letom primerno, v našem osvobodilnem boju. Zato lahko tudi njuni imeni pridružimo žrtvam, ki jih je dala Gropada za svobodo MINKA PAHOR

horoskop horoskop horoskop horoskop horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Ne podcenjujte tistih ponudb in predlogov, ki vam jih bo dal sodelavec, ki ga ne cenite zelo veliko. Vsekakor boste imeli lepe rezultate. V ljubezni veliko sreče. Prav tako v zdravju.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Razmere na delovnem mestu bodo povoljne in vse bo teklo prav, dokler se ne bo neke zataknilo zaradi vaše trme ali površnosti. Pošta, vest, potovanje. Ljubosumni boste. Zra-vje dobro.

DVOJČKA (od 21.5. do 20.6.) Na videz bo vse teklo prav, obra-čen pa bo bolj skro-men, ker boste neke posle slabo uravna-li. Zadoščenje boste imeli drugje, tudi in predvsem v ljubezni. Tudi glede zdravja vse najboljše.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Najprej se boste pogladi na delo, nato pa ugotovili, da so bi-li vaši računi zgreš-ni. Drugič ne delajte z glavo v oblakih. Tudi v družini bo nekaj narobe, vendar ne bo hudo. Prehladi bi boste.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Razmere niso najboljše in to je tre-ba upoštevati, pa naj gre za majhno ali ve-liko stvar. Ne bi bilo bi nekoliko varčevali. V družini majhna napetost.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Najprej rešite osnovne zadeve, nato se lotite podrobnosti. Na pot boste šli in vam bo lepo, pa če prav ne boste v celoti zadovolj-ni. Spoznali boste simpatično o-sebo. Glavobol.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Vsestransko zadoščenje, s katerim pa vendar ne boste zadovoljni, ker so va-še zahteve prevelike, kar vas bo spravilo iz ravnote-žja. Ljubosumni boste.

ŠKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Ne bodite prestrogi do tistih, ki vam kvarijo razpolo-ženje, kajti ne veste, kako bo z vami ju-tri. Vsekakor boste ob koncu ne-ke izkušnje boljše volje. Potrebni ste počitka.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Neko pre-prosto srečanje se bo spremenilo v zelo do-bičasno sodelovan-je, le vaše svobode ne bo več. Srečali se boste z osebo, ki se vam bo priljubila.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Ne spuščajte se v manenosti, ko pa bo treba reševati večje stvari. Izkori-stite sleherni prilož-nost, da se postavite na noge, ko pa je stanje dokaj šibko. Ljubosumni boste in nervozni.

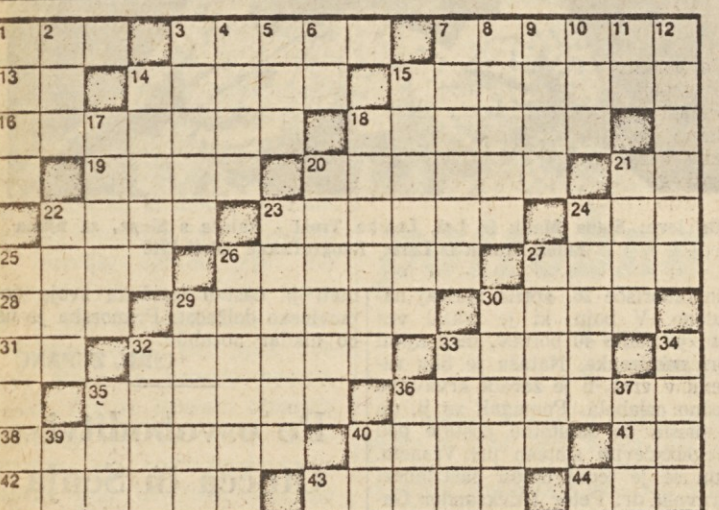
VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Ne bo vam us-pelo vsega opraviti, kar ste si prevzeli v delo. Bodite skrom-nišji v zahtevah in ne boste se zamerili nikomur. V družini bo vladal mir in vendar nekaj ne bo prav. Glavobol.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) S skromnostjo boste več dosegli, kot s preveliko zahtevno-stjo. Delo vam bo šlo lepo od rok, toda proti koncu tedna se bo nekaj zataknilo. Prijetno poznanstvo na potovanju. Stopite k zdravniku.

V OGNJENEM VRTINCU

KRIŽANKA... z našim krajem

Rešitev križanke v torčevih številki

VODORAVNO: 1. življenjska te-kočina, 3. opensko športno društvo, 7. epska pesem s tragičnim kon-cem, 13. ime starogrške crkve, 14. hala za moderne plese, 15. hrabri športniki in vojniki, 16. prid, korist, obresti, 18. dvojzborna vojne lad-je na vesla, 19. Perzija, 21. Bran-slav Nušič, 22. medovina, 23. ja-ponska borba brez orožja, 24. lito-število, 25. rod, pleme, 26. bojevati se, 27. imetje neveste, 28. nerad dela, 29. imena, 30. soproga, 31. Anton Debeljak, 32. kraj v Slove-

Da bi popravili zamujeno Slovaška dohiteva Češko

Ob koncu vojne je bila Slovaška najmanj za 50 let za Češko, danes zaostaja za njo le še kakih 15 let - Tako pravijo številke?

PRAGA, aprila. — Kadar je govor o Českoslovaški, se po navadi poudarja, da je Českoslovaška zelo razvita in napredna država, saj je po nekaterih trditvah že davno spadala med naj-bolj razvite države v Evropi. Poznavalci razmer pa vedo povedati, da temu ni tako, ali točneje, da ni vse tako, kot se nekdo trdi in še vedno trdi. Če Českoslovaško se je zares reklo, da spada med najbolj razvite države v Ev-ro-pi, toda hkrati je bilo tudi res, da ni bila vsa Českoslovaška ena-ko razvita, kajti spori med Češko in Slovaško temeljijo prav v raz-likah med obema deželama. Se pred prvo svetovno vojno je bila Slovaška daleč za Češko. Med obema vojnima je v začetku še bolj zaostala, tako da so računali, da je ob osvoboditvi bila Slovaška za kakih 50 let za Češko. Sedaj pa trdijo in s podatki dokazujejo, da je razlika med Češko in Slovaško kvečjemu še 15 let, iz česar bi mogli sklepati, da se je med Češko in Slovaško stanje tako urav-nalo, da je Slovaška nekoliko po-hitela, Češka pa ji je pri tem po-magala seveda na svojo škodo.

Poglejmo, kaj pravijo podatki, številke: sredi tridesetih let je delež Slovaške pri vsej industrijski proizvodnji Českoslovaške zna-sal komaj 7 odst. Češka je bila toliko razvita, da Slovaška ni pri-

šla tako rekoč niti v poštev. Proti začetku druge svetovne vo-jne so se razmere nekoliko po-pravile, vendar pa zelo malo, tako da je Slovaška ohranila svoj kme-tijski pečat in je le malo dvig-nila svojo industrijsko zmogljivost v primerjavi s Češko. Po koncu vojne pa se je začela Slovaška naglo razvijati, saj je ob koncu lanskega leta njena indu-strijska zmogljivost bila kar 17 krat večja kot ob koncu vojne.

Kljub temu neizpodbitnemu na-predu, ki je bil velik, hitrejši kot na Češkem, pa je Slovaška še vedno za Češko in predstavlja njen industrijski delež le kakih 34 odstotkov celotne industrijske proizvodnje na Českoslovaškem. Ker pa se razlika med Češko in Slovaško naglo manjša, računajo, da bo Slovaška dohiteva Češko že v poldrugi desetletji.

To potrjujejo tudi nekateri kon-kretni podatki, ki pravijo na pri-mer tudi naslednje: novi petlet-ni načrt industrijskega razvoja Českoslovaške predvideva, da se bo na Slovaškem industrijski raz-voj povečal za 38,3 odst., na Češ-kem pa za 25 odst. Da bi se to doseglo, bodo v Slovaški vlagali v industrijo veliko več kot na Češ-tem. To pa bo omogočilo hitrejši napredek.

Sicer pa velja v zvezi s tem dodati še nekaj: v zadnjih dveh desetletjih so na Slovaškem zgra-dili okoli 300 velikih podjetij ali obratov, ki niso le slovaškega po-mena, pač pa so ti objekti po-membni za vso državo, za vso Českoslovaško.

Slovaška se torej naglo razvi-ja. Prvenstveno seveda na indu-strijskem področju. Toda tudi na področju življenjske ravni, šol-stva itd. Pred samimi petnajsti-mi leti je na Slovaškem živel na podeželju nad 50 odstotkov pre-bivalcev. V vsej deželi sta bili le dve mesti z nad 100 tisoč pre-bivalci in sicer Bratislava in Košice. Z rastjo industrije je rasla tudi urbanizacija. V 15 letih so na Slovaškem zgradili okoli 700 tisoč stanovanj in tako so večja mesta postala velika, marsika-tero majhno naselje pa se je razvilo v mesto ali mestce. Si-ker pa bo glede tega zanimiv na-slednji podatek: na Slovaškem je danes že enajst mest z viso-ko šolo. Na vseh slovaških univer-zah pa je vpisanih okoli 45 tisoč visokošolcev.

Sicer pa je vsa Slovaška eno samo gradbišče. Samo »diven na-rta« so lani za gradbeno dela in druge naložbe porabili 40 mi-liard kron.

ne ukrepa čisto po pameti. Toda mnogi borci te čete so zašli globoko v gozd. Ker niso poznali zemljišča, so se iz-gubili. Viktorja je stalo precej truda, da je enega za dru-gim poiskal in jih zbral skupaj.

Bribska četa je potlej odšla s Carevice. V barako se je naselil en vod Mrkopaljske čete, ki je imel nalogo, da zavaruje partizane v smeri proti Begovemu Razdolju, Mrkopolju in Ravni gori, da napada in vznemirja sovražnike v teh postojankah.

Menda so ustaši iz Begovega Razdolja mislili, da so v baraki na vrhu Carevice še zmeraj begunci iz mrkopaljske žage. Drugi trdijo, da so v baraki pričakovali tiste partizane, ki so se bili nekaj prej razbežali in ki jih niso šli za o-dločne borce. Naj bo že tako ali drugače, sklenili so, da bodo taborišče na vrhu Carevice napadli. To so storili v noči na 23. junij 1942 že proti jutru. Špet jih je vodil tisti izdajalec iz Mrkopolja.

Viktor Kraševac je bil takrat na Carevici, ni pa ma-ral spati v baraki, temveč si je napravil ležišče petdeset metrov stran od stražarja. Kakor da je nekaj slutil. In res, njegov instinkt ga ni varal. Na straži je stal Zdravko Mrož-Saler. Ustaši so se prikradli skoraj čisto do njega. Bil je buden, a vseeno presenečen. Sovražniki so bili tako blizu, da jih ni mogel zadržati, sprožil je le opozorilni strel in stekel buditi tovariše v barako. K sreči je imela baraka še en izhod na drugi stran. Skozenj so skočili partizani napol obleneni, nekateri celo bosi in brez orožja. Med temi, ki so pozabili orožje, je bil celo komandir čete. Ustaši so se po-zabili orožja, ki se celo komandir čete. Ustaši so se po-zabili orožja, ki se celo komandir čete. Ustaši so se po-zabili orožja, ki se celo komandir čete.

Radio V

NEDELJA, 13. APRILA 1975

ITALIJANSKA TELEVIZIJA PRVI KANAL

11.00 Maša in V nedeljo ob 12. uri
12.55 Risani filmi: PREDNIKI
13.30 DNEVNIK
14.00 Gost ob 14. uri: Mario Bava
15.00 A KOT ANDROMEDA
16.15 Program za mladino: Najbolj bogato morje
17.00 DNEVNIK
17.30 Italijansko nogometno prvenstvo: Rezultati in kronike
19.00 Italijansko nogometno prvenstvo: REGISTRIRAN POLČAS NOGOMETNE TEKME
20.00 DNEVNIK
20.30 Tri vračanja: L'UOMO DEI VENTI
21.40 Športna nedelja
22.45 DNEVNIK in Vremenska slika

DRUGI KANAL

15.00 Motociklistične dirke za italijansko prvenstvo
18.15 Italijansko nogometno prvenstvo: REGISTRIRAN POLČAS
19.00 Indijane Hawk: MADŽARSKA NEVESTA — TV film
20.50 Športni dnevnik
20.30 DNEVNIK
21.00 Iz pariškega casinoja: ZIZI

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

9.00 J. Semjonov: 17 TRENUTKOV POMLADI — TV nadaljevanka
10.15 Otroška matineja: Čelist Goshu, Viking Viki in Avtomobil skozi kamero
11.15 Kmetijska oddaja — pripravil zagrebški TV studio
12.00 DNEVNIK
14.00 Veseli tobogan: Poljčane
14.55 Morda vas zanima: Janez Mejač
15.30 Hokej: a travi: reportaža
15.55 ROKOMET: VORWARTS — BORAC (prenos iz Dortmund) 17.30 Mladi za mlade
18.00 DNEVNIK
18.20 VESOLJE 1999 — serijski film
19.30 DNEVNIK
19.50 Tedenski gospodarski komentar
20.05 P. Zidar: NE JOKAJ, MIHI
20.55 BASKI
21.30 Športni pregled
22.05 DNEVNIK

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

19.30 Otroški kotiček: MLADA BREDA — pravljica
20.00 Napoved programa za prihodnje dni
20.15 Zavojevalci — celovečerni film
21.45 ROKOMET: BORAC — VORWARTS
23.00 Pop in jazz glasba

TRST A

8.15, 13.15, 20.15 Poročila: 8.05 Slov. motivi: 8.30 Kmetijska od-daja: 9.00 Maša: 9.45 Klavirska glasba: 11.10 Karlo Colli: Van-ček: 12.00 Nabozna oddaja: 12.30 Glasbena skrinja: 13.00 Kdo, kdaj, zakaj?: 13.30 Glasba po željah: 14.55 Koncert: 16.30 Operetna fan-tazija: 17.00 Sport: 18.00 Ifigenija na Tavodi: 19.20 Zvoki in ritmi: 20.00 Sport: 20.30 Sedem dni na svetu: 20.45 Pratika: 22.00 Nedelja in šport: 22.10 So-dobna glasba.

KOPER

6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 16.30, 20.30 Poročila: 6.15 Glasba za do-bro jutro: 7.40 Jutranja glasba: 8.30 Kako se počutiš: 9.30 Prisluh-nimo jim: 10.30 Dogodki in odme-vi: 12.10 Glasba po željah: 12.35 Zunanje politični pregled: 15.00 En pesnik na teden: 16.30 Sosednji kraji in ljudje: 16.50 in 17.50 Glasba po željah: 18.15 Ansambel Borisa Franaka: 18.30 Nedelja na sprtni igriščih: 19.00 Prenos RL.

NACIONALNI PROGRAM

8.00, 13.00, 19.00 Poročila: 6.30 Jutranja glasba. 9.00 Godala: 11.00 Pisan glasbeno-govorni spo-red: 11.30 Roditeljski krožek: 12.00 Najbolj popularne plošče, 14.00 Drugi zvok: 15.10 Program z Ivo Zanicich: 16.30 Nogomet od mi-nute do minute: 16.30 Dva orkestra, dva stila: 18.00 Mario Del Monaco kot pevec in človek: 19.20 Glas-beni variete z Bramierjem.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 19.30 Poročila: 7.40 Pevci lahke glasbe: 8.40 Ploš-ča za poletje: 9.35 Veliki variete: 11.00 Progra s Sandro Milo: 11.30 Plošča za poletje: 12.00 Športno prognoza: 12.15 Pozdravljena ne-delja: 13.00 Kvizi: 13.35 »Alto gra-dimento«: 14.30 Plošče: 15.00 Pre-iskušajo se dilantni: 15.35 Plošče: 17.30 Športna nedelja: 18.40 Praz-nični program.

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA OD 15. DO 19. APRILA 1975

TORRE, 15. aprila

8.10, 9.35, 10.00, 11.05, 14.10, 15.35 TV šola: 17.30 Veverica in indijan-ček: otroška oddaja: 17.40 Ot-rokovo obliko v glasbi: 18.00 Obzornik: 18.15 Tutanekanon: 18.40 Na prizrite: 18.34 Mozaik: 19.10 Risanka: 19.30 Dnevnik. 20.05 Diagonale: 20.40 Monitor: Tihi, dolgi boj: 21.15 L. Feuchtwagner: Brata Lautensch: 22.05 Dnevnik.

KOPRSKA BARVNA TV

19.55 Otroški kotiček: 20.15 Dnevnik: 20.30 Očetje in sinovi - dra-matizacija: 21.20 Kako podariti saanje - serijski film: 22.10 Poto-vanje v Mehiko - dokumentarec.

SREDA, 16. aprila

8.10 TV šola: 16.20 Viking Viki - risanka: 16.45 Dnevnik: 16.50 No- in druge naložbe porabili 40 mi-liard kron.

PONEDELJEK, 14. APRILA 1975

ITALIJANSKA TELEVIZIJA PRVI KANAL

9.30 - 12.20 Šola
10.30 Otvoritev 53. milanskega velesejma
12.30 Poljudna znanost: Monografije
12.55 Tedenska informativna knjižna oddaja
13.30 DNEVNIK
14.00 Sedem dni v parlamentu
14.25 Tečaj nemškega jezika
16.00 - 17.00 Šola
17.00 DNEVNIK
17.15 Program za najmlajše
17.45 Program za mladino: Šlike iz sveta
18.15 Koprivno seme: VELIKA ILUZIJA
18.45 Sindikalne aktualnosti, Italijanske kronike, Danes v parlamentu in Vremenska slika
20.00 DNEVNIK
20.40 FANTOM PROTI SCOTLAND YARDU
22.30 Filmske premiere
22.45 DNEVNIK in Vremenska slika

DRUGI KANAL

18.45 Športni dnevnik
19.00 Eden od dveh: SESTRICNI
20.00 Ob 20. uri
20.30 DNEVNIK
21.00 TV razprave
22.00 SIMFONICNI KONCERT

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

8.10, 10.00, 14.10 in 15.30 TV šola
Slovnica, Etnografski muzej, Računstvo, Nemščina, Pisma, Zi-va, Mehika, Pravljica, Ali ste vedeli? itd.
16.15 Hokej: ČESKOSLOVAŠKA ŠVEDSKA, prenos iz Duesseldorfa V odmoru, približno ob 17.35 bo na sporedu Obzornik
18.25 Čevljar in njegovi pomočniki — serijski film (japonske lutke)
18.40 Osnova dietne prehrane
19.00 Odlomci
19.10 Risanka
19.30 DNEVNIK
19.55 Propagandna oddaja
20.05 L. Panduro: ZBOGOM THOMAS (danska TV drama)
21.40 Kulturne diagonale
22.10 DNEVNIK

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

19.55 Otroški kotiček — risanke
20.15 DNEVNIK
20.30 Ptici toplih morij — serijski film
21.00 HOKEJ — svetovno prvenstvo: ČESKOSLOVAŠKA — ŠVEDSKA
22.45 Likovni nočturno: Anton Repnik

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Po-ročila: 7.05 Jutranja glasba: 11.40 Šola: 12.00 Opoldne z vami: 13.30 Glasba po željah: 17.00 Program za mladino: 18.15 Umetnost in pri-reditve: 18.30 Šola: 18.50 Orke-ster: 19.20 Jazz: 20.00 Športna tri-buna: 20.35 Slov. razgledi.

KOPER

6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30, 20.30 Poročila: 6.15 Glasba za dobro jutro: 7.40 Jutranja gla-sba: 8.30 Prisluhimo jim: 10.10 Otroški kotiček: 12.00 Glasba po željah: 14.00 Športni ponedeljek: 15.15 Otroški kotiček: 15.45 in 16.10 Poskočnice: 16.45 Glasbeni mozaik: 17.15 Ponedeljkov športni pregled: 18.00 Glasbeni cocktail: 18.30 Pri-morska poje: 19.00 Prenos RL.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 19.00 Po-ročila: 6.30 Jutranja glasba: 8.30 Jutraanje popevke: 9.00 Vi in jaz: 10.00 Posebna reportaža, 11.10 Srečanja: 11.30 Eno ur z orke-strom: 12.10 Vesela glasba: 13.30 Hit Parade: 14.05 Odprta linija: 14.40 Radijska nadaljevanka: 15.10 Program za mladino: 16.00 Ploš-čica: 17.05 Opera, simfonična in komorna glasba: 17.40 Gledališče je lepa igra: 18.00 Oni iz kabareta:

a: 19.30 Pisan program: 19.55 I-talijanska folklorna glasba: 20.20 Ponovno na sporedu: 21.15 Teden-ski pregled slovnice in umetnosti.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 15.30, 19.30 Po-ročila: 7.40 Pevci lahke glasbe: 8.40 Kako in zakaj?: 8.55 Melo-drama: 9.35 Nadaljevanka: 9.55 Plošča za poletje: 10.35 Na vaši strani: 12.40 »Alto gradimento«: 13.30 Kako in zakaj?: 14.00 Ploš-če: 15.40 Glasbeno-govorni spo-red: 17.30 Posebna reportaža: 17.50 Telefonski pogovori: 19.55 Verdijev »Falstaff«.

SLOVENIJA

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila: 6.50 Rekreacija: 8.10 Glasbena matineja: 9.05 Pisan svet pravljic: 9.20 Izberite pesmi-ko: 9.40 Orkestri in zbori: 10.15 Za vsakogar nekaj: 17.15 Z nami doma in na poti: 12.30 Kmetijski nasveti: 12.40 Pihalne godbe: 13.30 Priporočajo vam...: 14.10 Zbor »Slava Klavara« iz Maribora: 15.45 »Vrtljak«: 17.00 Aktualnosti: 17.20 Koncert po željah: 18.05 Naš gost: 18.20 Ob lahki glasbi: 19.40 Trio Augusta Stanka: 19.50 Lahko noč, otroci!: 20.00 Če bi globus zaigral: 20.30 Operni koncert: 22.20 Popevke.

KOPRSKA BARVNA TV

16.15 Svetovno prvenstvo v ho-keju: SZ - CSSR: 19.55 Otroški ko-tiček: risanka: 20.15 Dnevnik: 20.30 Orkan ob zbori film: 22.00 Pariz v očeh otroka - dokumen-tarec: 22.20 Glasbena oddaja z Al Banom.

PETEK, 18. aprila

16.05 TV šola: 17.20 Pisan svet mladinska oddaja: 17.55 Obzornik: 18.10 Ansambel F. Miheliča: 18.40 Spoznavajmo otrok svet. Razu-mevanje: 19.30 Dnevnik: 19.50 No-tranje politični komentar: 20.05 Boomerang - celovečerni film: 21.35 TV pošta in novice: 22.10 Dnevnik.

KOPRSKA BARVNA TV

19.55 Otroški kotiček: risanke: 20.15 Dnevnik: 20.35 On, ona, ono, ono-film: 22.05 Kvarlet Ledina in zbor Niko Zajc.

KOPRSKA BARVNA TV

15.25 Nogomet: Italija: Poljska: 17.15 Lolek in Bolek - risanka: 17.30 Hokej: svetovno prvenstvo: SZ - Švedska: 19.45 Otroški ko-tiček: 20.15 Dnevnik: 20.30 Da bi ne pozabili - film: 21.10 Zločinski ban-kirji film: 22.10 Prebujeni ritmi - balet.

Bataljoni so se nadalje naraščali. Julija meseca 1942 so začeli ustanavljati tudi udarne bataljone. V sestavi 1. pri-morsko-goranskega NOP odreda sta nastala dva, 1. in 2. udarni bataljon. Mrkopaljska četa je skoraj v celoti prišla v sestav 2. udarnega bataljona. Kot taka se je udeležila napada na Gornje 24. julija 1942. Tam je sodeloval tudi Proletarski bataljon, ki je bil na Hrvaškem uradno osno-van 7. maja 1942, dejansko pa je obstajal že prej. Na sovra-žni strani v Gornju so se družno bojevali, domobranci in ustaši, vsem pa so prihajali na pomoč Italijani z oklepnim vlakom.

Viktorjevi stari tovariši iz Mrkopolja in Mrkopaljske čete so se razšli na vse konce od Kolpe do Like in do mor-ja. Tako le malo kateri ve kaj povedati, kako se je Viktor v tem času ukoval. Skoraj gotovo je bil takrat že obve-ševalni oficir pri štabu V. operativne cone. To delo je tudi najbolj ustrezalo njegovim sposobnostim.

(Nadaljevanje sledi)

FRANCI STRLE:

PARTIZANSKI VOLK SAMOTAR

30. Andro Grgurić-Dimnikar bi vedel povedati o mnogih uspešnih napadih ostrostrleca Viktorja Kraševca na Italija-ne in ustaše. O tem je tudi veliko pripovedoval, ker je bil dosti bolj zgovoren od Viktorja. Govoril je z zanosom in precej pripomogel k Viktorjevi slavi, ki se je širila vse tja do Like, na drugo stran pa čez Kolpo v Slovenijo.

Begunci iz Tuka so doživeli napad ustašev in Italijanov že v začetku junija 1942. Sovražniki so večino polovili in odpeljali v Bakar ter jih tam internirali, taborišče na Livadi pa so zažgali. Vodil jih je neki izdajalec iz Mrkopolja, ki ima na vesti tudi smrtno žrtve. Takrat so Kraševci spoznali, da njihova baraka ni zadosti varna. Umaknili so se neko-liko višje v neko kotlinico na Carevo koso in tam taborili pod plahot.

V baraki na vrhu Carevice se je najprej nastanila Bre-birska četa, ki glede bojevitosti ni bila posebno na glasu. Nekoč se je sredi noči razbežala zaradi zelo čudnega dogo-dka. Na drevesu se je bila odlomila stara trhlja veja in padla stražarju na glavo. Ta je mislil, da ga je nekdo lopnil s kopitom po glavi in je stekel v taborišče. Klical je na po-maganje in naredil preplah, češ da so napadeni. V hipu je bila baraka prazna. To seveda ni nič takega, ker se vsa-komur zgodi, zlasti če je iznenada predramljen iz sna, da

TRŽAŠKI DNEVNIK

PO PONOVNEM ODPRTJU ROKA

Kdo ima pravico do priznanja kvalifikacije partizanskega borca

Rok za vlaganje prošelj bo brezpogojno zapadel 4. julija - Besedilo osnovnega zakona

Kot je bilo že sporočeno, je bil s 4. januarjem letos ponovno odprt rok za vlaganje prošelj za priznanje kvalifikacije partizanskega borca. Rok bo brezpogojno zapadel 4. julija letos. V zakonskem dekretu, ki je bil tega dne objavljen v uradnem listu italijanske republike, je med drugim rečeno, da bi se prošnje, ki so bile poslane pristojni komisiji v Rimu po 10. oktobru 1968, smatrajo za vložene v zakonitem roku.

Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

Čl. 7 Priznava se kvalifikacija partizanskega borca:

1. Odlikovanim za hrabrost v zvezi z njihovo partizansko dejavnostjo;
2. Vsem, ki so bili ranjeni od sovražnika v bojih ali pa zaradi njihove partizanske dejavnosti;

3. - a) Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi formaciji ali formaciji GAP, ki je bila redno vključena v priznane in odvisne sile od CVL (Corpo volontario della libertà) in ki so sodelovali vsaj tri tih vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

4. - a) Vsem pripadnikom formacij S AP (Squadre di azione patriottica), ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem pripadnikom, južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

5. - a) Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

6. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

7. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

8. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

9. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

10. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

11. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

12. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

13. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

14. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

15. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

16. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

17. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

18. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

19. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

20. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

21. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

22. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

23. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

24. Vsem, ki so severno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;
b) Vsem, ki so južno od gotoske črte pripadali vsaj tri mesece neki partizanski oboženi skupini, oziroma skupini GAP, ki je bila redno vključena v odvisna od CVL in ki so sodelovali pri treh vojnih, oziroma sabotažnih akcijah;

di bolezn, ki je nastala zaradi partizanske dejavnosti;

2. Umorjenim od nacifasistov v svojstvu političnih, vojaških ali drugih aktivnosti, ki so bili zaradi partizanske dejavnosti umorjeni, ki so bili zaradi partizanske dejavnosti umorjeni, ki so bili zaradi partizanske dejavnosti umorjeni;

3. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

4. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

5. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

6. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

7. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

8. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

9. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

10. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

11. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

12. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

13. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

14. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

15. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

16. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

17. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

18. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

19. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

20. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

21. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

22. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

23. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

24. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

25. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

26. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

27. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

28. Vsi prizadeži bivši partizani se obveščajo, da morajo vložiti morebitne nove prošnje s ustreznimi dokumentacijo do 4. julija letos, ker je izključeno, da bi se odprtje roka kdajkoli še ponovilo. V naslednjih odstavkih navajamo določbe temeljnega zakona o priznanju partizanskih kvalifikacij, ki je bil objavljen 21. avgusta 1945.

VESTI Z ONKRAJ MEJE

Tudi v koprski luki kontejnerski promet

KOPER, 12. — Po večmesečnih pripravah se je tudi koprski luka usposobila za kontejnerski promet. Prva ladja (»Pionir«, last Jugolinije), ki vozi na redni kontejnerski liniji med Sredozemljem in Severno Ameriko, je že pristala v koprski luki in so jo v štirih urah raztovorili. Zaenkrat bo kontejnerski servis štirinajstredni, pozneje pa tedenski. Luka ima proviziorni kontejnerski terminal, ki lahko sprejme 300 kontejnerjev, v izgradnji pa je večji terminal. Kontejnerske ladje bodo prevalele predvsem izdelke lesne industrije in razno tehnično opremo.

ANDREJ GRAHOR NA OBISKU V KOPRU

KOPER, 12. — Sekretar Zveze sindikatov Jugoslavije Andrej Grahor se je več dni mudil na slovenski obali. Med drugim je obiskal tudi koprsko luko in splošno plovbo v Piranu ter se s sindikalnimi delavci pogovarjal o aktualnih nalogah. Predvsem so razpravljali o uresničevanju ustave. Andrej Grahor je poudaril, da je treba dosledneje uveljavljati odločanje delavcev glede delovnih pogojev tako iz tekočega kakor tudi iz minulega dela. Govoril so tudi o problemu uvoza, ki je v Sloveniji še zmeraj večji od izvoza.

POTUJOČA RAZSTAVA ITALIJANSKE KNJIGE

REKA, 12. — Založba Edit na Reki, ki skrbi za vse publikacije italijanske narodnostne skupnosti v Istri in na Reki, je pripravila potujočo razstavo italijanske knjige. Odprli jo bodo v Kopru 14. aprila. Nato pa bo obiskala še Izolo, Piran in druge kraje v Istri, kjer živijo člani italijanske narodnostne skupnosti. Na razstavi sodelujejo številne italijanske založniške hiše.

ZDRUŽEVANJE GOSTINSTVA NA OBALI

PORTOROŽ, 12. — Večmesečne razprave med predstavniki raznih gostinskih in turističnih podjetij na slovenski obali so končno obrodile sadove. Kaže namreč, da se bo v maju združilo 13 gostinskih organizacij na slovenski obali v enotno organizacijo

zdrženega dela. Novo podjetje bo postavljeno iz temeljnih organizacij zdrženega dela in bo ustvarjalo letno okrog 30 milijonov dinarjev skupnega dohodka. Zdržitelj bo vsekakor odprla nove možnosti za nadaljnji razvoj turizma na slovenski obali. Hkrati pa pričakuje tudi uspešnejše povezovanje v slovenskem in jugoslovanskem turističnem prostoru in seveda tudi na tujem turističnem tržišču.

IVO PETKOVŠEK RAZSTAVLJA V KOPRU

KOPER, 12. — V avli koprškega gledališča so odprli razstavo grafik mladega tržaškega rojaka Ivo Petkovškega. Organizator razstave je občinska zveza kulturno-prosvetnih organizacij. Petkovšek je sicer absoluten medicinar na tržaški univerzi, sodi pa med tiste mlade slikarje, amaterje, ki vnašajo v grafično smer duha modernega časa. Kritiki so ga ocenili kot umetnika z zrelim smislom za oblikovanje realnosti na robu abstraktnega. Naj omenimo še to, da je Petkovšek že z uspehom razstavljal v Tržaški knjižarni, sodeloval pa je tudi na več skupinskih razstavah v okolici Trsta.

Srečanje o turizmu v naši deželi

Na srečanju odbornikov za turizem iz vse Italije je odbornik naše dežele v desetega kola šahovske interlige. Tokrat se bodo zbrali v Trzinu, kjer bodo gostje domačega šahovskega društva, ki je organizator tega srečanja. Pričetek devetega kola bo ob 10. uri, srečali pa se bodo naslednji pari:

Sežana — Trst
Piran — Tolmin
Videm — Tržič
Pordenon — Nova Gorica
Gorica — Cedad
Ilirska Bistrica — Idrija
Popolne pa bo na sporedu 10. kolo:

Trst — Idrija
Cedad — Ilirska Bistrica
Nova Gorica — Gorica
Tržič — Pordenon
Tolmin — Videm
Sežana — Piran

Derbi med Trstom in Idrijo bo vsekakor dal odgovor, katero moštvo si bo pred zadnjim kolom zagotovilo prvo mesto. V ostalih srečanjih pa bo potekala borba do zadnjih minut.

Stanje po osmem kolu: Trst 34,5, Idrija 34, Videm 30, Nova Gorica 25,5, Piran 24, Gorica in Sežana 22, Tolmin 20,4, Cedad 20, Ilirska Bistrica 19, Tržič 18 in Pordenon 17,5 točke.

S. Kovac

ATLETIKA

Na atletskem troyu za dijake nižjih srednjih šol v Trstu so zmagali naslednji atleti:

1. Sedmak Aris (Levstik) 304 točke
2. Bukovec Pavel (Levstik) 492 točk
3. Loštrek (JRN) 118-112
4. Grošec (ZGR) 111-110
5. Stefančič (Jug.) 112-103
6. Steiner (Svi.) 117-93

Na današnjem otvoritvenem mitin-gu v Novi Gorici bo s dvema atletin-jama in enim atletom prisotno tudi Športno združenje Bor iz Trsta.

BRUNO KRIZMAN

RIM, 12. — Italijan Franco Fava je postavil nov državni rekord v enournem teku z razdaljo 20,341 km. Prejšnji rekord (19,917 km) je bil Cindolova last.

Fava je spet postavil še dva državna rekorda: 10 mil je pretekel v 47'30", 20 km pa v 59'03".

Nameste svetov